ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5758 1904 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 25/7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1905 ՇԱԲԱԹ 1 ԶԻԼԿԱՏԷ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5758

درعلیه ده غلطه ده ﴿ آره وه لك ﴾ غزته سی اداره خانه سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճը փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՄԵԾ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պատահական, թռուցիկ բարերարութիւնը սիրող ժողովուրդ մըն ենք. յաճախ մեզմէ սպասուածէն աւելին կու տանք, առանց որ մեր նպաստը բազմանալով, բարիքի մասը ու տեւական հիմ մը գոյացնէ, եւ իր առաջ բերելիք օգուտը մշտնջենաւորուի: Հինգ դրուշ տեղ մը, 10 դրուշ ուրիշ տեղ մը, մեճիտ մը այստեղ, ոսկի մը այնտեղ, կու տանք վերջապէս՝ երբ բարիքի առիթներ կը յայտնուին, եւ մեր տուածը կը կորսուի կ'երթայ նպատակէն հատուցութեանց պէտքերուն համար, ո՛չ մէկ յիշատակելի, ո՛չ մէկ տեւելու եւ պտղաբերելու կարող բարեգործական արդիւնք մը առաջ բերելով: Բայց եթէ այդ տեղ տեղ տրուած պզտիկ նպաստները միացնենք՝ ինքնին բաւական կարեւոր գումար մը կը գոյանայ, եւ այդ գումարով կարելի կ'ըլլայ նշանակելի եւ մշտապէս արդիւնաւորուելու ընդունակ օգնութիւն մը ընել ո՛ եւ է բարեգործական նպատակի մը եւ կամ հաստատութեան մը:

Մտածուած բարիքը անշուշտ չա՛տ աւելի գնահատելի է քան պատահական պարագաներու եւ պահանջներու առթիւ եղած բարիքը: Բարերար այն մարդն է՝ որ իրական բարիքի նպատակ մը կ'ընտրէ, —ըլլայ եկեղեցւոյ, ըլլայ դպրոցի, ըլլայ հիւանդանոցի եւ կամ աղքատախնամական հաստատութեանց ի նպաստ,— եւ այդ նպատակին սիրոյն կը տրամադրէ որոշ եւ բաւարար գումար մը, առաջուց համեմատութեան դնելով ներկայացած պէտքն ու իր ըրած բարիքը, հաշուելով առաջ գալիք արդիւնքը, մտածելով որ առաջ ու պահելով հիմերու վրայ հաստատուի իր բարեգործութիւնը, տեւէ ու պտղաբերի:

Նոյն իսկ հարիւր, նոյն իսկ լիրան ոսկիի գումար մը կրնայ այդ տեսակ արդիւնքներ ձեռք բերել ու մշտնջենաւորուիլ: Բայց եթէ այդ լիրան կամ հարիւր ոսկին բաժնուի մէկէ աւելի հաստատութեանց մէջ, ոչ մէկ օգտուելով բարիք կրնայ ծնցնել: Մեր հարուստները՝ քիչ անգամ կ'ընտրեն բարեգործութեան այդ առաջին եղանակը. աւելի՝ կը սիրեն ամէն պէտքի հասնիլ, ամէն բարեգործական հաստատութեան նպաստել, հինգ տեղ մը կու տան, տասը կամ քսան ուրիշ տեղ մը եւ իրենց տուածը կը ցնդի կ'երթայ: Իրենց անունը արձանագրուած կը գտնենք բարեգործական հաստատութեանց ի նպաստ եղած նուիրատուութիւններու բոլոր ցանկերուն մէջ, բայց չենք կրնար յիշել արդիւնք մը՝ որ առաջ եկած ըլլայ իրենց այդ ընթացքէն: Այս է պատճառը որ մեր մէջ շատեր բարիք կը գործեն, բայց քիչեր, շատ քիչեր միայն բարերարի անուն կը թողուն:

⁂

Միեւնոյն կերպով՝ երբ ո եւ է հաստատութեան մը բարեկարգելու առիթներ կը ծագին, կու տանք քիչ մը բան ու կը կարծենք թէ մեր պարտքը կատարած ենք, թէ խնդրոյ առարկայ հաստատութեան առօրեայ պէտքը գոցած՝ հետեւաբար զայն ազատած ենք նիւթական անձկութենէ, եւ իսկոյն բարիքի ուրիշ նպատակներ կը փնտռենք մեր դրամը ցրուելու համար: Բայց հաստատութեան մը մի՛ միայն անմիջական կարօտութիւնը դարմանելն ալ ճշմարիտ բարերարութիւն մը չէ: Ի՞նչ օգուտ այսօրուան պէտքերը հոգալէն, երբ վաղը միւս օր նոր պէտքեր պիտի ունենայ, նոր հոգեր պիտի բարդուին իր վրայ, կրկին պիտի կաղայ իր ընթացքը, կրկին հանրային գթութեան ապաւինելու հարկին մէջ պիտի գտնուի:

Իրենց տեւականութիւնը ապահովելու համար՝ հանրային գթութեան ապաւինող բարեգործական հաստատութիւններուն պէտք է անպէ՛ս նպաստել որ միանգամ ընդ միշտ կարելի ըլլայ կանոնաւորել անոնց ելեւմուտքը, պէտք է զանոնք օժտել նիւթական ա՛յն տեսակ միջոցներով որ ա՛լ կրկին օժանդակութեան չկարօտին: Այլապէս՝ տրուած գումարները ո՛չ մէկ բանի ծառայած, հետեւաբար զուր տեղը գացած կ'ըլլան:

Օրինակ մը ունինք այս պահուս աչքի առջեւ, Վանայ Երամեան վարժարանը՝ որուն համար, կեդր. Վարչութեան նախաձեռնութեամբ, երբեմն նպաստի հասոյթ մը ծայր առաւ Պոլսոյ եւ գաւառներու մէջ: Այդ նպաստները սակայն բաւական չէին. ոչ մէկ տեւական արդիւնք մը առաջ բերին, ինչպէս կը շեշտէր առջի օր՝ տեղական թերթի մը Վանայ թղթակիցը:

«Եղած օժանդակութիւնը, կը գրէ այդ թղթակիցը, չհամապատասխանելով պէտքին ընդարձակութեան, իր նորոգութեան դպրոցին շէնքը առողջին բացով մը թերակատար մնալէ զատ, խոշորկեկ պարտք մըն ալ կը դիզուի դժբախտ Տնօրէնին խոնջէլ կռնակին վրայ, իբրեւ իր քսանհինգամեայ մաքի վաստակաւորութեան հատուցում մը, իբրեւ արդիւնք նիւթական անպաստ կացութեան պատճառաւ սրտցուած թոշակներու մէկ մասին անվճար մնալուն եւ անբաւականութեան: Ուստիեւ այս հաստատութեան գլխաւոր յոյսը իր թոշակներուն վրայ է, եւ դաւառը կը պակսին ի նպաստ իրեն աշխատողներ, հետեւաբար իր միակ յոյսը մնացած է այն ժողովուած տուրքերուն արդեանց վրայ, զոր Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհած է իր հայրական յորդառատ հոգածութեամբը, զոր միշտ ցուցուցած է ի նպաստ այն կրթական յարկին, թէ՛ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս:»

Երամեան հաստատութեան արդի վիճակը տխուր բան մըն է ուրեմն. կարօտութիւնը միշտ կարօտութիւն է, նիւթական անձկութիւնը կը տեւէ նորէն: Եզրակացնենք ուրեմն թէ տրուած նպաստները չկրցան առաջ բերել իրենցմէ ակնկալուած արդիւնքը, հետեւաբար կրթական ո՛չ մէկ շօշափելի, ոչ մէկ նշանակելի օգուտ ունեցան:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՍՈՒՐԲԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

Եթէ չվախնայի հերետիկոս յորջորջուելէ, եւ այս առթիւ ըլլալիք խծբծանքներէ, բաներ մը պիտի ըսէի Ս. Նիկողոսին դէմ, քանի որ ես գիտեմ անոր ձեռքէն քաշածներս...:

Բարեկամ մը ունիմ, որ չեմ գիտեր ինչո՛ւ Նիկողոս կը կոչուի, երբ կրնար կոչուիլ Կիրակոս, կամ աւելի ճիշդ Օրացոյցին մէջ չյիշատակուած անունով մը յորջորջուիլ:

Աղէկ մարդ է. գէթ անանկ կ'ըսեն, ձեռքէն եկածը կ'ընէ, ամենուն կը հասնի, ու գիտէ՞ք ի՛նչ կը պահանջէ, ի՛նչ կը փափաքի. տարին հեղ մը, երբ խելացութիւնը կ'ունենայ անունին տարեդարձը տօնելու, կ'ուզէ տեսնել շուրջը, բոլոր անոնք, զորս կը ճանչնայ, հոգ չէ թէ անգամ մը միայն բարեւած ըլլայ...:

Բաղդը, կամ եթէ կ'ուզէք, դժբաղդութիւնը ունիմ անոնցմէ ըլլալու, որոնք պիտի՝ երթան անոր քանակը խմբեն, անուշեղէն ու շաքարեղէն ուտեն, ու լաթերնայի մը ձայնովը պարեն...:

Ե՜... allons donc! Ինծի՞ համար են այդ բաները, ես որ Փուանց կը կարդամ, Ովկիներու Ծոմբուան Վրայ... կը պառկիմ, կամ Լ. Բրիւնթիէռի Պատմութիւնն Աղջիկը... կը պաշտեմ...:

Բայց ի՛նչ ընես, չէ թէ յօդուածագիր, չեմ գիտեր ի՛նչ ալ ըլլաս, անպատճառ պիտի ըսեն քեզի.

—Երթալու է աղա՛, չերթանք չըլլար, կամ

—Բարեկամս, անքաղաքավարութիւն է չերթալը...:

Ու չըլլալիք բան մը, եւ անքաղաքավարութիւն մը չընելու համար, կ'երթաս...:

Լաբոնիւրէ եկած ըլլալու ապաշխարութիւնը կ'ունենամ, այնքան անհասկնալի է միջավայրը:

Լուրջ դէմքեր ամէն տեղ, օծիքներէն նեղուող վիզեր, սեղմիրաններու պրկումներուն տակ հեծող կուրծքեր, բանաստեղծական բացառութիւն չէ, բայց վնաս չըներ. ասեղ դէմքերու վրայ սիրուն, շողշողուն գոհարներ, մէկ խօսքով ամէն բան, որոնք անհրաժեշտ են անունի մը մէջ...:

Ու ասոնց ամէնուն վրայ աւելցուցէք... լռութիւնը. ամէնքն ալ փիլիսոփայ կարեր, կը խոկան, կարծես հոս եկած ըլլալնուն ապուշութեանը վրայ...:

—Ի՞նչ կայ նորէն, կը ձայնէ տանտէրը, որուն անունը շնորհաւորելու գացած եմ, «խաղէթաները» ի՛նչ կը գրեն կոր...

—Էֆէնտիմ, բամպակին գինը կարեր է, կը պատասխանեմ, ներքնապէս ուրախանալով ըրած գիւտիս, քանի որ անոնց հետ չպիտի կրնայի խօսիլ ո՛չ Հնախօսին կուռ յօդուածներուն վրայ, ոչ ալ կրօնաթերթի մը պէտքին վրայ...:

Չեմ գիտեր թէ բամպակէն կուռ կ'ելլէ,—ատիկա Ալիֆարին հարցուցէք, բայց ես գիտեմ որ բամպակը կրնայ սիւնակներ լեցնել մեր թերթերուն մէջ, բամպակ-գլուխ (վարժապետ—«խաֆալը», կ'ըլլայ կարծեմ, եւ ինչո՞ւ բամպակ-գլուխ չըլլայ) խմբագիրներու անհամեմատ նիւթ կրնայ մատակարարել, եւ հետեւաբար, ասանկ տեղ մը ալ Մանչեսթր-Փաշայէն ներկայացուցիչներ չէ որ կը պակսին, սքանչելի խօսակցութեան նիւթ մըն է...:

Ու անձայն, ասոնց խօսքի խառնուելու, կ'ականջդրեմ անոնց բամպակային խօսակցութեանը, մինչ չորաթը քանըհինգ ղրշ. առնող երիտասարդ մը, որ ներկայ օրիորդներուն եւ «տաւն-մաթ»ներուն սիրտը թունդ կը հանէ, վարդապետական շեշտով մը «չորպաճի»ին գաղափարներուն արձագանքը կ'ըլլայ:

—«Վաղ» անցէք հանըմ ամ բամպակէն, կը պոռայ մէկը, «աման» չպիտի՞ ըսենք...:

Բամպակի համաժողովը! կը ցրուի, ու կատակներ, առաջարկներ, ժպիտներ, «չեմ ուզեր, գրպանս դիր» տեսակէն պատասխաններ կը ցուցադրուին:

—Դուք չէ՞ք պարեր, կը հարցնէ մէկը, որուն դէմքը կը ճառագայթէ ուրախութենէն:

—Չէ՛, շնորհակալ եմ....

Սի՛րտ ունիմ պարելու. դեռ քիչ մը առաջ էր կարդացեր էի հանգէս մը, որուն մէջ ութը երես բան գրուած էր մեր գրականութեան հոգեվարքին վրայ, ու երբ կը գիտեմ որ անոնք կը մըտնան սրահներ, բան մը չեն ըներ,—քանի որ վճիռ արձակելէն դիւրին բան չի կայ, ես, կը հրաժարիմ պարելէ, ուտելէ, խմելէ, եւ գրականութեան կը նուիրեմ ինքզինքս. բայց կրնա՞յ այս բանը ըսել պարի հրաւէր ընողին. ի՛նչ կը հասկնայ:

Ու երբ ուրիշներ կը ցատկեն, կը կանչեն, առաջ կ'երթան ետ կու գան, ես, անկիւն մը քաշուած կ'աղերսեմ Հոբոյին վրայ, կը հիանամ Վշտակիր Բոհեմիոյին, ու միտքէս չեմ կրնար վանել պատուհանին առջեւ, ու... «Մեղրալուսին ամպերը»...:

Բայց խոկումներուս մէջ ալ հանգիստ չեմ կրնար մնալ. պարը լմնցածին պէս, տիկին մը որ քիչ մը առաջ զիս պարի հրաւիրած էր, քովս կը բազմի, ժպիտը դէմքին թառած, ու մեղքոտ թռչկոտելով մը, որ այս տեսակ օրերու մէջ տեղ կ'ելլէ, երեսին քրտինքները սրբելով.

—Ինչո՞ւ չէք պարեր.

—Չեմ գիտեր, կը պատասխանեմ, փրկարար պատասխանը գտած ըլլալ կարծելով.

—Ա՜հ... իրա՞ւ, չեմ հաւատար, կ'ըսէ անանկ զարմացկոտ դէմք մը ընելով որ չպիտի ըներ, եթէ «կարդալ չեմ չեմ գիտեր» ըսէի... ինչ որ կը վշտացնէ զիս, ու իբր փոխարինութիւն.

—Կը ճանչնա՞ս Վաղինակը, կը հարցընեմ:

—Սա մեր քովի թօռոֆճիին թէզկեահտարը...

—Չէ՛, Ա. Մամուլի թղթակիցը...

Պզտիկ մնալու կարգը դիմացինիս եկած էր, ու յողթական, կը շարունակեմ.

—Կարդացի՞ր Արուսեակի յօդուածները, «Անրջանք»ին մէջ թողուցա՞ր:

—«Խաղէթաճի» ես, ի՛նչ ես, քեզի ի՛նչ առանք. դուն իմ բամպս նայէ. աղուոր աղջիկները առանց բանի չեն կենար, տեղ մը երթար առանց բաներ խօսիս՝ վրադ կը խնդան. պարի՛լ սորվէ, ան'ս ինչ ինծի կը նայիս...

Ու տեղանքը ի վար ծռելով կը պատմէ իր մէկ շնորհակութիւնը, իրա՛ւ՝ ասոր, չեմ գիտեր, ու իբր վերջաբան.

—Ան գիտեր մինչեւ լոյս պարելի, մինչեւ լոյս...

Ու քովէս ելլելով, կ'երթայ, ցուցադրելով կանակի «ժաքէթ»ը, որ խաղանկ աւելէն, ու մաշելէն կը փայլի այնքան, որքան թերեւս չեն փայլեր «Թէյթօ»ի դամանդները...:

Կը մտածեմ որ ալ շուրջպարս լմնցած է. կրնամ մեկնիլ, քանի որ քունը կը ծանրանայ աչքերուս վրայ, ու բարեկամիս ալ «քէֆ»ը տեղը եկած է, կամ թէ եկած ալ չէ, իր գիտնալիք բանն է, ու ասքէ կ'ելլեմ.

—Չէ՛, չըլլար սակայն, կ'ըսէ բարեկամս լուրջ tonով մը, ի՞նչո՞ւ կ'աճապարես, առաւօտին շատ ժամանակ կայ մինչեւ լոյս...:

Պզտիկ տակնուվրայութիւն մը կ'ելլէ. կարծես ինծի պատուէին, ուրիշներ ալ ոտքի կ'ելլեն, ու այս իրարանցումէն, քիչ մը առաջուան երիտասարդը կը մօտենայ, ու մտերիմ շեշտով մը, սա խրատները կու տայ.

—Ասանկ բան չեն ըներ. անունի եկողը մինչեւ լոյս կը նստի, ու կը պարէ ալ, եթէ չի գիտեր, սորվելու է. միտքդ պահէ ասոնք, եւ անոր համեմատ շարժէ եկող տարի. «ինչլլաճ» եկող տարի ալ իրար հոս կը գտնենք...:

Եւ երբ բոլոր այս բաները մտածելով տուն կ'երթայի, մտածեցի հոս մը գտնել ասս Սուրբին համար քաշածներէս ազատելու. գաղափար մը յղացայ յանկարծ, տեսէք կը հաւնի՞ք...

Կ'երթամ, Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցը շինողը կը գտնեմ, կ'աղաչեմ, կը պաղատիմ, ոտքը ձեռքը կ'իյնամ, ու Ս. Նիկողոսը ջնջել կու տամ մէջէն, որով Նիկողոս բարեկամս, որ տարին Հիւանդանոցին նպաստ տալը չի. կուտայ միայն, անոր Օրացոյցը գնելով, Սուրբին յիշատակութիւնը չգտնելով, տարեդարձ չի կրնար տօնել...:

Ձեզի կը թողում այս յղացման արդեան հաստատուն ըլլալը գնահատել. երբ ըսեմ որ, Օրացոյցը պատրաստող բարեկամս, երեք տարի է որ կ'աղաչեմ սխալի մը սրբագրութեան համար, ու առջի օր խոստացաւ որ, ա՛լ եկող տարի, անպատճառ կ'ուղղէ սխալը...:

Բերա ԲԱՄԷԼԻԱ

ՓԱՐԻԶՈՒՀԻԻ ՄԸ ՆՕԹԵՐԸ

ԳԼԽԱՐԿԻՆ ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Կիները աւելի քաղաքավար ու հաճոյակատար են քան այրերը» ըսած է Շանֆոր, չեմ գիտեր ո՛ւր: Անտարակոյս ես չպիտի ըլլամ այդ գգուիչ գնահատումին դէմ խօսողը, սակայն ի վեր պիտի հանեմ այդ կնօջական քաղաքավարութեան տկար կողմը, զոր այնքան կը դրուատեն:

Ինչո՞ւ համար չխոստովանիլ մեր թեթեւ թերութիւնները: Ցուցանուած մեղք մը ներուած կը համարուի կէս մը, երբ մարդ կը փորձէ ինքզինքը ուղղել, ինչպէս այս պահուս: Կիները շատ լաւ կրնան զգալ սիրելի պչրանքութիւն մը, եթէ երբեք կամք ունենան: Պէտք չէ սկեպտիկ ժպիտ մը արձակել այս մասին:

Այսպէս ընդունելութիւն գտած է թատրոնի գլխարկը, որուն համար անվերջ պահանջումներ կ'ընէին խեղճ այր հանդիսականները, թատերաբեմը, դերասանները եւ ուրիշները տեսնել անկարելի դառնալուն համար: Այդ գլխարկը հիմա սկսած են գործածել թիկնաթոռ նստող կիներէն մինչեւ պալքոն ու օթեակ բազմող կիները:

Արդար ըլլալու համար պէտք է խոստովանիլ որ այդ գլխարկը, որ պէկէճ կը կոչուի, շատ չի վայլեր. ամէն դէմքի աղէկ չերթար: Բայց որքան քաղաքավար է սա փոքր գլխարկը, որ առատամորէն կը յիշեցնէ բիւզանդական վարսացանցերը եւ հոգիւ իր մէջ կ'ամփոփէ մազերը:

Քանի մը մարգրիտ, յարդարուած շղարշէ կապ մը, կամ թաւիշէ պարզ պըրկ մը՝ որ քունքերուն վրայ կը բռնէ երկու խոշոր վարդեր, մինչեւ aigrette մը՝ բռունցքէն ո՛չ աւելի խոշոր, ահաւասիկ թատրոնի նոր գլխարկը: Ամէն անոնք որ համամիտ են Շանֆորի եւ կ'ուզեն անաղարտ պահել կնօջական քաղաքավարութիւնը, պէտք ուզեն գործածել այս նոր գլխարկը: Բարեկրթութեան հակառակ բան մըն է երբ կին մը կանխաւ միտքը դնէ՝ ուրիշներու նեղութիւն պատճառել հանրային վայրի մը մէջ: Ատիկա կը նշանակէ արհամարհել ամենատարրական պատշաճութիւններն անգամ: Թատրոնի մը առաջին թիկնաթոռներէն մէկուն մէջ բազմիլ գլուխը դրած ահագին գլխարկ մը՝ ծաղիկներով եւ փետուրներով զարդարուած, գէշ կրթութեան նշան մը չէ՞ միթէ:

Պարոնները վար կ'առնեն իրենց գլխարկները, երբ վարագոյրը կը բացուի, ինչո՞ւ համար նոյն բանը չընեն կիները:

Օ՜հ, կը լսեմ անոնց առարկութիւնները: Մազերը, անոնց յարդարանքը կ'աւրուին ու գեղեցկութիւնը կը կորսուի եղեր, եւայլն: Այս ամէնը դատարկ խօսքեր են, որովհետեւ, տիկիններ, իրաւունք չունիք ամէն ոք անհանգիստ ընելու ձեր արդուզարդին վայելչութեան համար: Համոզուեցէք որ մեր շուրջը գտնուողները այնպէս հրապուրիչ ու գեղեցիկ պիտի գտնեն ձեզ, եթէ զիրենք չնեղէք բնաւ:

Թատրոնի մէջ գլխարկ կրելու սովորութեան դէմ մղուած պայքարը այսօրուան խնդիր չէ: Անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր՝ թատրոններու անօրէնները բողոքած են այդ աղէտալի սովորութեան դէմ: Նոյն իսկ սպառնացան թիկնաթոռի տոմսակ չտալ կիներուն: Ի դերեւ ելան այդ ջանքերը: Կիները, առանց իրար անցնելու, շարունակեցին խոշոր գլխարկներ կրել:

Ամերիկայի մէջ՝ խորամանկ թատերապետ մը կրցաւ ձեռք բերել այն արդիւնքը, որուն համար այնքան աշխատած էին իր պաշտօնակիցները: Այդ թատերապետը երկուքի բաժնեց բոլոր նստարանները եւ թիկնաթոռները, այրերուն եւ կանանց կողմը զատելով: Երկրորդ ներկայացումին իսկ կիները գլխաբաց եկան: Այսպէս կրցաւ թատրոնին անօրէնը քալեցնել իր խօսքը:

Բնաւ գլխարկ չդնելու մասին ձեռք առնուած այս միջոցն ալ կրնայ խիստ համարուիլ: Մազերու աւելի խնամոտ յարդարանք մը կը պահանջէ: Իրաւ է որ մանկամարդ կիներէն ու նորաձեւ աղջիկներէն շատեր կը վայլէ այս նորաձեւութիւնը, բայց անշուշտ կան կիներ ալ որոնց մազերուն մէջ ճերմակը կը վխտայ, եւ նոյն իսկ կը գտնուին շատեր, որոնց գեղեցկութիւնը կը կարօտի փոքր զարդերու շուքի մը: Ասոնց համար շատ յարմար է թատրոնի փոքրիկ գլխարկը:

Նորթիկները, որոնք մեծապէս փափաքող են այս նոր գլխարկին տարածման, փոքր հրաշակերտներ կը յօրինեն: Նոր թատերախաղերու առաջին ներկայացմանց առթեն, երբ աշխարհիկ ընտրեալ դասակարգը կը հաւաքուի, թատրոնի գլխարկի այլազան տեսակները կը կրեն կիները, սկսեալ թիւլէ պարզ գլխարկէն (couronne)՝ ձեւով շրջապատուած, մինչեւ fanchon կոչուած գլխարկը, երեք մատի բաժնուած եւ հին մետաքսի կտոր մը շինուած:

Սկզբան ամէն ոք հաճոյքով դիտեց այս նորութիւնը, եւ ի վերջոյ հիացաւ անոր վրայ, ինքնաբուխ գեղեցկութիւն մը տեսնելով անոր մէջ: Սակայն թատրոնի այդ գլխարկները իրապէս զանազանութիւն ունին. կիները կրնան աչքառու նոթ մը դնել իրենց կրած գլխարկներուն մէջ:

Վստահ եղէք թէ այն կիները որոնք կը յամառին խոշոր գլխարկներ կրել, կը սկսին գէշ աչքով դիտուիլ: Իբր արդարացում առաջ կը բերեն գլխարկին շուրջը յարուցուած հին կռիւը: Հարիւր տարի անցած է, առանց ո եւ է փոփոխութեան, ու գլխարկները հետզհետէ աւելի խոշոր կը դառնան: Տասնըիններորդ դարու սկիզբը գերման ծաղրանկարները կանանց գլխարկներով զբաղած են. գերման նկարիչ մը մէկ հին պատկերը տեսած եմ, որ թատրոնի մը անդաստակը կը ներկայացնէ. անոր մէջտեղը կը գտնուին երեք կիներ, ահագին գլխարկներու տակ ծածկուած գլուխներով: Իբր մակագրութիւն, կը պատմուի թէ սա չարաճճի ազդարարութիւնը եղած է հանրութեան. «Գեղանի կիներէն կը խնդրուի իրենց գլխարկը հանել. տգեղները կրնան կրել:»

Գերման ծաղրանկարիչը այսպէս աւելի գործնական միջոց մը ցոյց կու տայ, անտանելի գլխարկէն ազատելու համար հանդիսականները: Միայն թէ թատրոնի անօրէնները, որոնք կ'ուզեն իրենց կին յաճախորդները չվշտացնել, լրջօրէն թեր չելլեն այլեւս:

Սակայն շնորհքով կիները տակաւ կը հրաժարին թատրոնի մէջ գլխարկ կրելէն: Այսպէս, մենք ալ, Լավաթէրի նման, որ մարդուն դէմքին ծալքերէն կը գուշակէր անոր ներսը յուզուող կիրքերը, պիտի կրնանք քաղաքավար կիները ճանչնալ, երբ անոնք հոգ տանին իրենց դրացին չնեղելու: Գլխարկին քաղաքավարութիւնն է ասիկա, որ ուրիշ ո եւ է քաղաքավարութեան չափ կ'արժէ:

Թարգմ. Զ. Ն.

ԿՆՈՋԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Սիրելիս Արաքսիա,

Կ'ուզէի պզտիկ յանդիմանութիւնով մը սկսիլ նամակս, բայց վերջէն խորհեցայ թէ իրաւունք չունիմ այդպէս ընելու, քանի որ կը սիրես ու կը սիրուիս, եւ անոր համար անհնար երջանկութիւնդ չես ուզեր խանգարել իմ կեանքիս դառնութիւններուն հետ: Իրաւունք ունիս, սիրելիս: Քիչ մը անհոգութիւն չէ՞ իմ ըրածս ալ, որ նորէն գրիչը ձեռք առի, գրելու համար քեզի անանկ տողեր, որոնք հաճելի ըլլալէ շատ հեռու են:

Մէկու մը պէտք ունէի, որ հասկնար զիս, յանկարծ դուն միտքս ինկար. ու իրա՛ւ, ո՞վ կայ որ քեզմէ աւելի անկեղծ ըլլայ սրտիս ու զգացումներուս:

Հիմա, այս տողերը գրած ատենս, անանկ փափուկ, անանկ վտանգաւոր ու ցաւալի կացութեան մը մէջ կը գտնուիմ, որ անկէ ազատելու համար հոգւով կը բաղձամ մեռնիլ:

Ձեռքերուս մէջ առած գլուխս, միտքովս կը թղթատեմ կեանքիս գիրքին էջերը: Մտիկ ըրէ, կեանքիս դիպուածները ի՛նչպէս այս կէտին բերած հասուցած են զիս:

Ո՛րչափ աղուոր ու սիրուն աղջիկ մըն էի եղեր, ասանկ ութը տասը տարեկանիս, գանգրահեր մազերով, պճլտուն աչքերով ու մանաւանդ [illegible] պէս սպիտակ մարմնով:

Սակայն ծաղկախտը ի՛նչ անտանելի փոփոխութիւն մը առաջ բերած էր վրաս: Այն տարիքին մէջ գիտակցութիւնը չունէի վիճակիս, բայց երբ քիչ մը չափահաս եղայ, զգացի դառնութիւնը բաղդիս, որ այդ խօլ տարիքիս մէջ իսկ սկսած էր հալածել զիս: Հայելին իմ թշնամին էր դարձած, այնքա՛ն չէի ուզեր տեսնել ճմլթկած դէմքս: Կ'ուզէի փախչիլ ուրիշներուն ներկայութենէն, որովհետեւ ես ինծի պժգալի կ'երեւայի:

Ու գիտես, սիրելի բարեկամուհիս թէ, ասկէ զատ ինչե՛ր ունէի աւելի դառն ու անտանելի: Այն մխիթարութիւնը, այն գգուելից զորովը, զոր կրնայի ակնկալել միմիայն իմ ծնողքէս, զլացուեցան ինծի, մինակ ձգելով զիս մանկական զգայուն սրտիս բոլոր դառնութիւններուն հետ:

Տունին սպասուհին ես եղած էի վերջապէս. ծնողքս չէին մեղքնար տկար աղջիկնին, առաւօտէն մինչեւ իրիկուն չէի նստեր վայրկեան մը, ու տասը հոգի մէկտեղ, այնքան կծու նախատինքներ կ'ընէին ինծի. Ամէն գիշեր անկողին մտած ատեն, կը սկսէի ինքզինքս նուաստացնել, աւելի մեղքցնելիք արարած մը նկատել ու այս ցաւագին անդրադարձումը ինքզինքիս վրայ, արցունքի առուներ կը դարձնէր աչքերս:

Արտասուել ու կարդալ, ահա այս երկու բաներն էին, որոնք ամէնէն աւելի սփոփանքը կը շնորհէին ինծի, բայց երկուքն ալ հարկադրուած էի գաղտնի կատարել:

Ինչպէս արդէն գիտես, քոյրս չկրցաւ շարունակել դպրոցը, իր աչքերուն տկարութեանը համար: Անիկա ինծմէ աւելի կը սիրուէր ծնողքէս, քիչ մը լեզուանի էր, ու ինծմէ գեղեցիկ, ապահովաբար: Ամէնուն պաշտածը, ամէնուն գգուածը ինքն էր: Շքեղագեստներուն ամէնէն աղուորը, գլխարկներուն ամէնէն թանկագինը անոր համար էին: «—Զապէլ խեղճ է կ'ըսէր մայրիկս: —Չէ՛ խեղճ է, կը պատասխանէր հայրիկս:» Զապէլ երկուքին ալ էր, իսկ ես՝ ո՛չ մէկուն: Ինչպէս ըսի, քոյրս չկրցաւ կարդալ գրել սորվիլ: Արդ, երբ գիրք մը առած կը նստէի ճրագին առջեւ, ամէն կողմէն կը սկսէր նախատինքը, ու ես կը ստիպուէի գիրքը նետել ձեռքէս, ինծմէ զօրաւոր կամքերու հպատակելու համար:

Զարմանալի չէ՞ քիչ մը, աղուոր Արաքսիս, որ այս դժբաղդ վիճակիս մէջ սիրահարութեան փորձանքն ալ բերէր գլխուս: Տասնըութը տարեկան էի այն ատեն երբ առաջին անգամ տեսայ Միհրանը ու անկէ ետքը միշտ, որովհետեւ մեզի դրացի եկած էին: Խնդութիւն մըն էր ըրածս, երբ առանց անդրադառնալու ինքզինքիս վրայ, կ'ուզէի սիրել այդ տղան. Անխոհեմութիւն, խօ՛լ սէր մը, որ տակաւ արմատներ կ'արձակէր սրտիս մէջ: Ու սիրոյս անյուսութիւնովը օրէ օր կը տանջուէի, կը լլկուէի, ա՛յնչափ աւելի որչափ սիրուելու անկարելիութիւնը կը ցցուէր:

Երբեք յոյսի գաղափար մը չեմ կրցած կազմել այդ տղուն նկատմամբ, ու իր վրայ չեմ կրնար դէմ խօսիլ, ոչ թէ անոր համար որ քու ամուսինդ է եղած, այլ անոր համար որ երբեք չէ՛ քաջալերած զիս, իմ տկարութեանս մէջ. ուրիշ մը՝ իր տեղը՝ կրնար ամէն ուզածը ընել ալ ինծի, բայց ինք՝ անմոռանալի ազնուութիւնը ունեցաւ իրեն տրուած առիթները իր օգտին չգործածել: Կը շնորհաւորեմ քեզ որ այդպիսի մաքուր սէր մը գտար իբրեւ քու կեանքիդ յարմարագոյն ընկեր մը: Ու հաւատա՛, որ երբեք չեմ նախանձիր քեզի, այլ ամէն տանէ աւելի կը սիրեմ, քանի որ դուն կը սիրես զիս:

Ու ասանկմէ ետքը դժբաղդութիւններուս վերջինը պատահեցաւ, որով կը յուսամ թէ պիտի գոցուի կեանքիս գիրքին վերջին էջը:

Երէկ քանի մը անծանօթ կիներ եկան մեր տունը, որոնց խորհրդաւոր նայուածքները, անորոշ նախազգացումներ կ'արթնցնէին սրտիս մէջ: Իրիկուան դէմ, երբ հայրս շուկայէն դարձաւ, ժամու մը չափ գաղտնի խօսակցութիւն մը ունեցան մայրիկիս հետ: Մենք բան մը չէինք հասկնար այս ամէնէն: Կերակուրի վրայ խօսք մը չեղաւ: Շատ քիչ բան դրի բերանս: Գիշերը նորէն քանի մը մարդ եկան իրարու հետ: Սուրճը տարած ատենս սիրտս տրոփ տրոփ կը նետէր ու ձեռքերս կը դողդղային: Ամէնքն ալ չճանչցած մարդիկներս էին, որոնք զիս [illegible], խոժոռ կը նայէին ինծի:

Անոնց երթալէն յետոյ հայրիկը զիս քովը կանչել տուաւ:

Անկիւն մը նստած՝ սիկարին թանձր մուխերը կ'արձակէր: Այնքան մտածկոտ ու տարօրինակ դէմք մը ունէր որ կը վախնայի մօտենալու: Քովը նստեցուց զիս ու երկար յառաջաբանէ մը ետքը, յայտնեց ցաւալի իրողութիւնը, զոր կռահած էի արդէն:

Ի զուր աղաչեցի հօրս՝ արցունքոտ աչքերով, որ ամուսնանալ չեմ ուզեր ես, բայց անօգուտ էր. խօսք ու արցունք չէին ազդեր իր վրայ: Ու վերջապէս, իմ յամառ անդրդուելիութենէս ուժասպառ, ըսաւ ինծի այն խօսքը, որուն առջեւ ամէն հայ աղջիկ ստիպուած էր գլուխ ծռել: Հասկցուց ինծի թէ ինք չի կրնար մինչեւ վերջը հոգալ իմ պէտքերս, եւ թէ գլխուս ճարը պէտք է նայէի:

Հօրս «այո»ն ըսելէ անմիջապէս ետքը

է որ գրիչը ձեռքս առի՝ քեզի բացուելու ու պզտիկ մխիթարութիւնով մը կրակոտ հոգիս զովացնելու համար։

Տասնըհինգ օրէն մեր նշանտուքը, ու անկէ շաբաթ մը ետքը, մեր ամուսնութիւնը պիտի կատարուի։ Տակաւին առնելիք մարդուս երեսը չեմ տեսած։ Մամուիկս մէն է կ'ըսեն, բաւական ալ տարիքոտ։ Ո՜հ Արտաքի՛ս, բարեկամուհիս, խենթանալը բան մը չէ։ Որքա՜ն երջանիկ պիտի զգայի ինքզինքս, եթէ փոխանակ այս մարդուն՝ գերեզմանին դիրկը նետէին զիս։

Ու հիմա աչքերս գոց, պիտի յանձնըւիմ այդ մարդուն, սիրտս թողած հո՛ն, հին յուշանուշներուս առլնտող վերիշումներուն մէջ։

Արցունքոտ աչքերով կը համբուրեմ քեզ, սպասելով դուսոր սփոփիչ տողերուդ։

քոյդ
ՀՐԱՆՈՅՇ

Ընդօրինակեց Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Անձնատուութեան պայմանները. — Ռուսական պահակազօրին վիճակը. — Միջազգային կանոնները. — Անձնատուութեան պատճառները. — Օգնութեան անկարելիութիւնը։

Բորթ-Արթուրի անձնատուութիւնը պատճառ եղաւ անհամաձայն եւ ազգութեանց չհամապատասխանող լուրերու։ Սթանտարտ Թագիոյի թղթակիցը ծանոյց թէ ռուսական պահակազօրքերը իրենց հետ տանելու զէնքերը ու գոյքերը, նաեւ իրաւունք պիտի ունենան մինչ պատերազմի մասնակցելու, իրենց դրօշները հետը տանելու եւայլն։ Արդ, միջազգային իրաւագիտական կանոնները կը սորվեցնեն թէ պատերազմի գերիները թշնամի կառավարութեան իշխանութեանը տակ կը գտնուին. անոնց զէնքերը ու դրօշները իրենց չեն պատկանիր։ 1870ին Մեցի մէջ զօրագունդերը հրաման ստացան յանձնել իրենց դրօշները։ Շատերը չհամակերպեցան, այրեցին իրենց դրօշները եւ կամ կտոր կտոր ընելով իրենց մէջ բաժնեցին՝ իբրեւ թանկագին նշխարներ, որպէս զի հակառակորդին ձեռքը անցնելու ամօթին չենթարկուին։ Բացառութիւն միայն եղած է՝ 1871ին Բելֆորի անձնատուութեան առթիւ, ուր Ֆրանսայի ազգային պահակազօրքերը միայն իրենց զէնքերը պահեցին։ Պատերազմական գերի բռնելու եւ անձնատուութիւն ընդունելու համար բնաւ թոյլ չի տրուիր որ անձնատուր եղողները կարենան շարունակել պատերազմին մասնակցութիւնը։ Գալով Շթէօսէլ զօրավարին եւ պահակազօրքին տրուելիք կատարեալ ազատութեան, որով, պատուոյ խօսք տալէ ետքը թէ ներկայ պատերազմին մէջ ճապոններուն դէմ պիտի չկռուին, ուզած տեղերնին պիտի կրնան երթալ, շատ անգամներ այդ տեսակ ազատութիւն մը տրուած է, տակաւին զինուորներուն համար ոչ երբեք։ Հին պատմութեան մէջ սոյն օրինակները շատ կան։ Միջին Դարուն պատերազմի գերիները ինքզինքնին կ'ազատէին՝ փրկանք մը վճարելով։ 1871ին, ֆրանքօ-գերման պատերազմին առթիւ, առաջարկուեցաւ պատերազմի գերիներու փոխանակութիւն կատարել, ինչպէս եղած էր ԺԸ. դարուն վերջերը կատարուած պատերազմներուն մէջ։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ քանդուած կամ գրեթէ քանդուած ամրոցները, խորտակուած կամ ընկղմած մարտանաւերը եւ աւերուած ռազմամթերքները ճապոններուն պիտի յանձնուին։ Ասիկա փայլուն նուէր մը չէ եւ ճապոնները իրենց համար բարոյական գոհացում մը միայն ձեռք կը բերեն՝ իբրեւ առաւելութիւն մը Բորթ-Արթուրի գրաւումին։

—Կ'ըսուի թէ Շթէօսէլ զօրավարը որոշած էր թէ մինչեւ որ զինուոր մը, թնդանօթ մը եւ ռումբ մը գոյութիւն ունենայ՝ տեղի պիտի չտայ. ցաւօք սրտի անձնատուր ըլլալ հարկադրուած է ռազմամթերքի չգոյութեան եւ Նիքոլա կայսեր մէկ հրամանին հետեւանքով, վասն զի Ցարը տեսաւ որ այդքան քաջեր անօգուտ կերպով պիտի սպաննուին, թէ ո՛չ Պալթիկի նաւատորմիղը եւ ոչ ալ Մանչուրիոյ բանակը պիտի կրնան ժամանակին օգնութեան հասնիլ անոնց. եւ թէ Մանչուրիոյ բանակն ալ շատ հեռուն ըլլալով ինքզինքը պիտի վտանգէ, եթէ դէպ ի Բորթ-Արթուր ճամբայ մը բանալ փորձէ. նաեւ անյաջողութեան պարագային այդ ձեռնարկը աղէտալի եւ կարելի է վերջնական պիտի ըլլայ։ Կը յիշուի թէ Ալեքսէյեւ ծովակալին ծրագիրը կը տրամադրէր ծակ մը բանալ ճապոնական բանակին մէջտեղէն, Բորթ-Արթուրի օգնութեան փութալու համար։ Այդ ծրագիրը կրկին անօգուտութիւն մը ունէր։ Ռուսերը այդ միջոցին շատ փոքրաթիւ էին, որով չէին կրնար յուսալ թէ ճապոններուն պիտի յաղթեն. նոյն իսկ եթէ այդ ծակը բանային, անխուսափելի կերպով երկու մասի պիտի բաժնուէին՝ իրենց կողերուն վրայ գործող ճապոնական երկու բանակներէն մէկին կողմէ. Յունիս 15ին Նոժը զօրավարը Վաֆանկոյի մէջ ահռելի պարտութիւն մը ենթարկեց Շթաքելպէրկ զօրավարը որ կը փորձէր Բորթ-Արթուրի օգնութեան երթալ, եւ որ ստիպուեցաւ բոլորովին նահանջել։ Սա ալ յայտնի է թէ պաշարուած քաղաքը, որուն պահակազօրքերուն թիւը 40000ի իջած էր՝ հիւանդանոցներուն մէջ 18,000 հիւանդներով, չէր կրնար իր պաշտպանութիւնը պահել այդքան ընդարձակ գիծի մը վրայ։ Ռուսիա, հարկադրուած ենթարկուելու կացութեան մը որ իր սիրտը կը կեղեքէ, անշուշտ այնպէս նկատած է թէ աւելի աղէկ է երկրին համար քաջարի զինուորներ պահել, քան թէ թող տալ որ պարապ տեղը մեռնին։ Այսու հանդերձ, նպատակը իրագործուեցաւ, քանի որ Բորթ-Արթուրի երկարատեւ դիմադրութեամբ Քուրոբաթքին զօրավարը նոր զինուորներ ստացաւ եւ կազմակերպուեցաւ պարագայ մեծ կռիւին համար։ Մնացածը կարեւորութենէ զուրկ կը նկատուի, քանի որ Բորթ-Արթուրի անկումը, առանց օգնութեան մնացած, ժամանակի խնդիր էր միայն եւ նախատեսուած արկած մը։ Կ'ըսեն թէ դրամի վէրքը մահացու չէ, բայց Բորթ-Արթուրի պահակազօրքերուն պէս քաջարի զինուորներուն յաջորդներ գտնելը դիւրին բան չէ։

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ռուսական բանակին յարձակողականը. — Զինուորական գործողութիւնները. — Օեամա մարէջալին ծրագիրը։

Զինուորական մասնագիտական թերթերը բոլորովին անկարելի չեն նկատեր որ ռուսական յարձակողական մը տեղի չունենայ, նոյն իսկ գարունէն առաջ։ Այդ թերթերը դիտել կու տան թէ Օեամա մարէջալը աշխատած է՝ այդ հաւանականութեան դէմ պատրաստ գտնուելու համար իր բանակին թէ աջ եւ թէ ձախ կողերուն վրայ, վասն զի ճապոնական բանակին երկու կողերուն վրայ է որ յարձակողականը պիտի ուղղուի, եթէ երբեք տեղի ունենայ։ Ատոր համար է որ Օեամա մարէջալը նախ ուզեց կարելի եղածին չափ իր հաղորդակցութիւնները պահպանել Քորէայի հետ. նաեւ առաջին զօրաբանակին ետին, նոյեմբերի վերջերը Ռէնէնքամբֆ զօրավարին կողմէ կատարուած զինուորական ճարտար ու յանդուգն գործողութիւններէն ետքը։ Օեամա մարէջալը փութով ամրացնել տուաւ Սայմացէի եւ Ցենկ-Հուանկ-Չէնկի հաղորդակցութեան գիծը, որով ճապոնական առաջին զօրաբանակը որ Շահէօի կըրթնած է (Սալու գետին եզերքը), հիմա լաւ պաշտպանուած է մինչեւ այդ գետակը, Տէկովիլի մը կայ Շահէօէն Ցենկ-Հուանկ-Չէնկ, ուրկէ ճիւղ մը կ'երկարի մինչեւ Սայմացէ-Հոյչէնկ եւ ուրիշ մը դէպի Լիաօ-Եանկ։ Սալու գետին երկայնքը ճապոնները ամրանոցներ հաստատած են եւ հիմա կամուրջներ կը շինեն այդ գետին վրայ։ Զգուշական այդ միջոցները, որոնք հապճեպով ձեռք առնուած են, ցոյց կու տան թէ ճապոնի զինուորական իշխանութիւնները անկարելի չեն նկատեր ռուսական յարձակում մը նոյն իսկ ձմեռը. նաեւ կը խորհին թէ այդ հաւանականութիւնը աւելի կը խաւատանայ Քուրոբաթքին զօրավարին ստացած կամ ստանալիք նոր զինուորներէն, քան թէ ձմեռուան խստութենէն։ Առջի օրուան հեռագիրները ծանուցին թէ ռուսական բանակը իր ձախ թեւէն բուռն յարձակում մը կատարած է ճապոնական աջ թեւին դէմ, եւ թէ ռուսական Գ. զօրաբանակէն երկու զօրաբաժիններ ծակ մը բացած են ճապոնական գիծին մէջտեղէն եւ Պանշիաբուծայէն 12 քիլոմեթր անդին ճապոնական զօրաբաժին մը շուրջը դարձած, մեծ կորուստներ պատճառելով անոր։ Եթէ այդ լուրը ստոյգ է, եղածը յառաջապահի սովորական ընդհարում մը չէ, այլ ռուսական բանակին ձախ կողէն յարձակողական մէկ շարժումը, որ կրնար ընդհանուր ճակատամարտ մը առաջ բերել։

ՊԱՀԱՊԱՆ ՇՈՒՆԵՐ

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՄԷՋ

Պ. Նեմիրովիչ-Տանչենքոյի մէկ հեռագիրը. — Զինուորական գործողութիւն մը. — Պահապան շուները. — Ճապոնի բանակին կացութիւնը։

Ռուսքոյէ Սլովոյի թղթակից Պ. Նեմիրովիչ-Տանչենքօ Մուքտէնէն դեկտ. 25 թուականով սա հեռագիրը ուղղած է նոյն թերթին.

«Լուսին եղած գիշերները շատ նպաստաւոր են մեր կամաւորներուն շահատակութեանցը։ Արծաթագոյն մշուշին մէջ տեղը մեր զինուորները կը յառաջանային լայն շղթայ մը կազմելով՝ նպատակէտը չերթալու դիտումով, եւ ճապոնական պահակներէն ոչ մէկը, ցուրտէն ընդարմացած, չի կրնար հասկնալ թէ թշնամիներ կը մօտենան։ Միայն պատերազմի շուները, որոնք զինուորական դիրքերուն շուրջը կը դառնան, հաչելով իմաց կու տան։ Այդ շուները, ճապոնի հիւսիսային կողմէն առնուած են, Թաքինոյի եւ Սախալինի մէջ մարզուած են այդ ծառայութեան համար։ Ճապոնի պահակները, այդ շուներուն շնորհիւ, կրնան քիչ մը քնանալ։ Մեր կամաւորները սովորաբար առանց հրացան պարպելու կը յառաջանան եւ սուինն միայն կը գործածեն։ Վերջերս այդ կամաւորներէն խումբ մը կրցաւ թշնամիին փոքր դիրքերուն գիծը անցնիլ, առանց իմացուելու։ Անհասկնալի պարագան այն է որ ճապոնական շուներն ալ չէին զգացած մեր կամաւորներուն ներկայութիւնը։ Ճապոնական պահակներէն եօթանասուն քայլ հեռուն ռուս զօրքերը հրացանի պայթում մը լսեցին, որ իմացուած ըլլալնուն նշանն էր. ուստի կեցան։ Վայրկեան մը վերջը ճապոնական պատնէշներու երկայնքէն հրացանաձգութիւն մը սկսաւ. յետոյ կատարեալ լռութիւն տիրեց։ Ռուս կամաւորները նորէն սկսան յառաջանալ եւ շուտով կտրեցին իրենց եւ թշնամիին միջեւ եղած հեռաւորութիւնը. թէեւ շուրջը սառած էր, վասն զի ճապոնները միշտ ջուր կը թափեն՝ իրենց պատնէշներուն շուրջը սառեցնելու համար։ Կամաւորները նետուեցան ճապոնական պատնէշներուն մէջ։ Այդ միջոցին ճապոնները այնքան յանկարծակիի եկան որ շատերը պահուըտեցան պատնէշները իրարու միացընող ստորերկրեայ ապաստանարաններուն մէջ։ Սպաները ի զուր ջանացին զանոնք դուրս հանել։ Կատարեալ մթութեան մէջ ճապոնները իրենց ստորերկրեայ ապաստանարաններէն ելքին ուղղութեամբ սկսան հրացան պարպել. նաեւ ատելով զիրենք [illegible] ունեցան։ Ռուս զինուորները պատմեցին թէ կռիւը շատ դժուար էր այդ ստորերկրեայ տեղերը եւ պէտք եղածին չափ միջոց չկար հրացանի բահով զարնելու ճապոններու գլխուն։ Ճապոնները այդ կերպով իրար անցընելէ եւ շատերը սուինով սպաննելէ ետքը, ռուս կամաւորները ետ դարձան, ճամբան զինուորական ուրիշ երկու դիրքեր ալ ջախջախելով։ Անոնց մէկին մէջ ճապոնները չինական կօշիկ կը կրէին եւ առանց թողելով պիտի կրնային փախչիլ, բայց ժամանակ չունեցան։ Ճապոնի գերիներուն ամէնքն ալ, առանց բացառութեան, կը գանգատին ցուրտին սաստկութենէն եւ իրենց բանակին մէջ երեւան ելած աղօրինակ հիւանդութենէ մը. հիւանդին մարմինը մեռած մարդու մարմին ձեւ մը կ'առնէ, կը ճերմկի եւ մարմինը բիծերով կը ծածկուի։ Ռուս բժիշկները կարծիք կը յայտնեն թէ «պէրի պէրի»ի մէկ տեսակը ըլլալու է։ Վերոգրեալ յարձակումը կատարող ռուս կամաւորները, իրենց գործը կատարելէ յետոյ ետ քաշուեցան, նորէն առաջ անցնելու։ Ճապոնական պատնէշներուն զինուորները ժամանակ մը անկանոն հրացանաձգութիւն մը կատարեցին։ Հողը, որ սառնամանիքէն պնդացած է, շատ նպաստաւոր է ռուս հետեւակներու յառաջխաղացութեանը։ Կ'ըսուի թէ ճապոնները Շա-Հօյի շուրջը եւ իրենց աջ թեւին վրայ անլուր դժուարութեանց կը հանդիպին՝ զինուորներուն պատսպարուելուն յատուկ ստորերկրեայ պատսպարաններու շինութեան առթիւ։»

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԷՆՆԱ, 6 դեկտ. Բորթ-Արթուրէն ոչ-պատերազմիկ հազար հոգի Չի-Ֆու ժամանեցին։

—Բորթ-Արթուրի անձնատուութեան գործողութիւնները բոլորովին աւարտեցան։ Պատերազմական գերիներուն մէջ կան ութը զօրավար, չորս ծովակալ, 57 գնդապետ, 100 հարիւրապետ, հազար սպայ եւ 23,000 զինուոր։

ԼՈՆՏՈՆ. — (Պաշտօնական). — Թօքիօյէն կը հեռագրեն «Սէնթրըլ Նիւզ»ի թէ ճապոնի սպայակոյտը Բորթ-Արթուրի բոլոր պահակազօրքերը արձանագրելով անոնց զէնքերը առեր է։ Այդ գործողութեան հետեւանքով հաստատուած է թէ 28,063 հոգի գերի ինկած են։ Անոնց ութը զօրավար են, չորսը՝ ծովակալ, 1117ը՝ սպայ եւ 26,934ն ալ ցամաքային ու ծովային զինուոր։ Այս վերջիններուն 16,000ը՝ վիրաւոր կամ հիւանդ ըլլալով, հիւանդանոցները կը գտնուին։

ԲԱՐԻԶ. — Հավաս կ'իմանայ թէ անգլիական Անտրոմէտա յածանաւը, որ անգլիական նաւատորմիղէն յանձնաժողովի մը կողմէ Ուէյ-Հայ-Ուէյէն Բորթ-Արթուր ղրկուած էր դեղ եւայլն տանելու ռուս վիրաւորեալներուն, ճապոններուն կողմէ վար դրուեր է Բորթ-Արթուրի նաւահանգիստին մուտքին առջեւ, ներս մտնելը արգիլուելով։ Անգլիական յածանաւին հրամանատարը այդ արգելքին պատճառը ուզեր է իմանալ ճապոնական սպայակոյտէն։ Ինչպէս ճապոնի մօտ [illegible] պաշտօնեայ մը ղրկուեր է անգլիական նաւին մօտ։ Այդ պաշտօնեան ըսեր է թէ՝ նաւահանգիստին ներսը եւ թէ շուրջ կողմը ականներ կան, որով մուտքը շատ վտանգաւոր է եւ այդ պատճառաւ է որ ճապոնական պաշտօնեաները արգիլեր կ'ըլլան բոլոր նաւերու մուտքին։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ. — Նիքոլա կայսրը այսօր, պաշտօնապէս յայտարարեց թէ որոշած է մինչեւ վերջին ծայրը առաջ տանիլ պատերազմը եւ թէ Ռուսիա պատրաստ է պատերազմը շարունակել մինչեւ որ յաղթական հաշտութեան։ Կայսրը յարեց նաեւ թէ Քուրոբաթքին զօրավարին ղրկուած նոր զինուորներէն զատ որոշուած է երկու հարիւր հազար զինուոր եւս ղըրկել Մանչուրիա։

ԼՈՆՏՈՆ. — Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն Հաւասի թէ կառավարութեան վարչական գործերը թէեւ պաշտօնական կերպով տակաւին չեն փոխանցուած, սակայն կը հաստատուի այն լուրը թէ ճապոնները գրաւած են Բորթ-Արթուրը։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուսիոյ կայսեր նախագահութեամբ, երէկ զինուորական խորհուրդ մը գումարուեցաւ Պետերպուրգի մէջ։ Որոշուեցաւ հրամայել Քուրոբաթքին զօրավարին որ անմիջապէս յարձակողականի սկսի՝ ճապոնական բանակին դէմ։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ

ՌՈԺԷՍԹՎԷՆՍՔԻԻՆ ՏԱՆՈՂ ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ ԸՆԿՂՄԱԾ

ԲԱՐԻԶ. — Զրոյց կայ թէ Ռոժէսթվէնսքի ծովակալը տանող մարտանաւը ընկղմած է, Մատակասքարի մօտ ժայռի մը զարնուելով։

— Բոռ-Սայիտէն կը հեռագրուի թէ շաբթուան վերջը նոյն նաւահանգիստը կը սպասուի Պալթիկի ռուսական նաւատորմին օժանդակ նաւախումբը, որ կը բաղկանայ չորս յածանաւէ եւ հինգ թորփիլանաւակէ։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐ

Երէկ իրիկուն ուշ առնուած եւրոպական լրագիրներէն հետեւեալ նորագոյն տեղեկութիւնները կը քաղենք։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

Չէ-Ֆու ժամանած ռուսական նաւերուն սպաները բառ մը միայն կ'ըսեն նըկարագրելու վերջին ռմբակոծման եւ յարձակման հինգ օրերը գիշեր ու ցորեկ անընդհատ. — «Բորթ-Արթուր կ'այրէր։ Այս վերջին օրերու արհաւիրքը նկարագրելու համար կարելի չէ բացատրութիւն մը գտնել։ Քաղաքին եւ ոչ մէկ մասը զերծ մնաց խարոյկներու ռումբերէն։ Հիւանդանոցներէն շատին վրայ ռումբեր ինկան։ Վիրաւորները չէին ուզեր ներսը մնալ. անոնք փողոցներուն մէջ փլատակներու դէզերուն վրայ կը պառկէին սաստիկ ցուրտին հակառակ։ Ուրիշներ, դողդոջուն, կ'երթային մինչեւ ճակատամարտի գիծը, ուր կը նետէին, բռունցքով կը սպաննէին ճապոններուն, մինչեւ որ գերի իյնային եւ կամ մահը խղճար անոնց վրայ։ Այդ վիճակը տեւեց հինգ օր եւ հինգ երկար գիշեր։ Հիւանդանոցներուն մէջ ալ եւս տեղ չկար։ Ռազմամթերքները, թէեւ հոգածութեամբ խնայուած, սկսած էին սպառիլ։ «203 մեթր» բլուրին գրաւումը առաջին կենսական վէրքը եղաւ. յետոյ Էրլունկշանի, Օքսինշուշանի եւ Քալունկշանի գրաւումները, բայց Շթէօսէլ զօրավարը յայտարարած էր թէ մինչեւ մահը պիտի կռուի։

— Չէ-Ֆուի մէջ օրագրողները կը լսեն ջապոնէին ռուսական չորս թորփիլանաւերուն հրամանատարները, Բորթ-Արթուրի վերջին օրերուն նկարագրութիւնը իմանալու։ Վլասքենի հրամանատարը նախ հերքեց Բորթ-Արթուրի անձնատուութեան լուրը, սակայն յետոյ սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Շթէօսէլ հակառակ էր անձնատուութեան։ Չէինք կրնար կեցնել ճապոնները որոնք բազմաթիւ խումբերով կը մօտենային։ Ճապոններուն աչքերը, մանաւանդ վերջին գործողութիւններուն մէջ, դէպ ի Լիաօ-Թի-Շան յառած էին։ Շթէօսէլ եթէ անոնցմէ ամբողջ բանակ մըն ալ սպաննէր եւ իր վերջին փամփուշտը արձակէր, ճապոնները ամէն առտու աւելի վայրագ ու կատաղի կերպով կը յառաջանային, ճակատագիրէն աւելի յամառութեամբ։ Արեւելեան ու հիւսիսային կողմի ամրոցներուն ռազմամթերքները սպառած էին։ Պատերազմելու կարող հինգ հազար հոգի միայն կային, որոնց շատերը նոր ապաքինած։ Տասնըհինգ հազար վիրաւորներ փողոցները լեցուած էին։ Հիւանդանոցներուն տեղ գտնել կարելի չէր։ Շթէօսէլ համակերպեցաւ գումարել զինուորական խորհուրդ մը, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Վիրէն ծովակալը։ Խորհրդակցին ռումբերուն տեւական սուլումներուն մէջտեղը, ռուս սպաները, ամբողջ ու քաջարի, հանդիսաւորապէս կը գումարուէին, կը հանդարտէին անդիմադրելի ճակատագրին։ Տեսարանը մեծապէս սրտայոյզ էր։ Շատերը կը հեծկլտային։ Շուտով համաձայնութիւն գոյացաւ։ Ընդհանուր զգացումն էր անձնատուր ըլլալ պատուով եւ կամ մեռնիլ կռուելով։ Սպիտակ դրօշը պարզուեցաւ։ Մարտանաւերը քանի մը հրամաններ ստացան. քիչ ետքը երկու զօրաւոր պայթումներ տեղի ունեցան՝ երկաթուղիին մօտ։ Ռազմամթերք չունեցող երկու ամրոցներ քանդուած էին։ Պահակազօրքերու մնացած մասը կը քաշուէր դէպ ի նաւահանգիստը եւ վերջին պաշտպաններուն գտնուած տեղերը. պատրաստութիւն կը տեսնուէր մինչեւ իրենց արեան վերջին կաթիլը կռուելու, երբ Նոժի զօրավարը վեհանձնութեան մասին թերթեր։ Էրլունկշան ռազմամթերք չունենալուն համար գրաւուեցաւ։ Զայն պաշտպանող ռուսական բոլոր պահակազօրքերը մեռան՝ սուինով եւ հրացանի բուներով կռուելով։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Բորթ-Արթուր զոր Չինացիները Նա-խալէա, Լի-Հունկ-Չանկի նախաձեռնութեամբ նաւարանի վերածած էին, ինչպէս յայտնի է, 1894-95ի պատերազմին առթիւ ճապոններուն ձեռքը ինկաւ, յետոյ Չինու վերադարձուեցաւ եւ ապա 1898ին Ռուսիոյ թողուեցաւ, որ անկէ ի վեր կը գրաւէր զայն եւ միշտ կ'ամրացնէր։ Այն միջոցին երբ Շթէօսէլ զօրավարը կը պատրաստուէր հեռանալ բերդաքաղաքէն, զինուորական ամէն պատիւներով զոր անոր հակառակորդները չեն կրնար մերժել, ցոյց տուած հերոսական քաջութեանը համար, աւելորդ չէ յիշել գլխաւոր թուականները այդ պատմական պաշարումին. — 1904 փետրուար 9ին ճապոնական թորփիլանաւերը յանկարծակի յարձակեցան Բորթ-Արթուրի առջեւ խարսխած ռուսական զրահաւորներուն վրայ։ Ռեթվիզան, Ցարեւիչ ու Բոլլասա վնասուեցան։ Ապրիլ 13ին Բեդրոբաւլովսք զրահաւորը, ուր կը գտնուէին Մաքարով ծովակալը եւ Վէրէշչակին նըկարիչը, ընդծովեայ ականի մը զարնուելով կ'ընկղմէր։ Մայիս ամիսէն ի վեր ճապոնները զինուոր ցամաք հանած էին Լիաօ-Թունկի թերակղզին, դէպ ի հարաւ յառաջանալով եւ հետզհետէ կը գրաւէին Թա-Լիէն-Ուանը եւ Տալնին։ Մայիս 26ին ցամաքէն առաջին յարձակումը կատարուեցաւ Բորթ-Արթուրի դէմ։ Երեք օրուան կատաղի ճակատամարտէ մը ետքը, Ռուսերը թողուցին Քին-Չէուի եւ Նան-Շանի իրենց դիրքերը եւ ամրոցներու ներքին գիծին ետին կը քաշուէին։ Բորթ-Արթուրի իրական պաշարումը այդ միջոցին սկսաւ։ Յունիս 25ին ռուսական նաւատորմը զրահաւոր մը կորսնցուց։ Բէրէզվիէդ, Սեվասթոբոլ եւ Տիանա ալ վնասուեցան։ Օգոստոս 10ին մարտանաւերուն մնացած մասը յուսահատական եւ դժբաղդ փորձ մը կատարեց. պաշարման գիծը խզելու։ Սեպտ. 19ին ճապոնական բանակը յարձակում մը ըրաւ, որ յիսուն ժամ տեւեց. գրաւեց երեք կարեւոր ամրոցներ եւ վեց մարտկոց՝ բերդաքաղաքին հիւսիսային արեւելեան ճակատին վրայ։ Հոկտ. 30ին, ահռելի ճակատամարտէ մը ետքը, ճապոնները գրաւեցին «203 մեթր» բլուրը, զոր քիչ յետոյ կորսնցուցին, բայց նոյեմ. 27ին նորէն գրաւեցին։ Դեկտ. 17ին ձեռք անցուցին Քիքուանի ամրոցներէն մէկը։ Անկէ ետքը Բորթ-Արթուրի կացութիւնը անպաշտպանելի էր։ Երկու հարիւր [illegible] օր դիմացած էր։ Սեվաստոբոլ երեք հարիւր քառասունըինը օր դիմացած է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռուս բժշկի մը հետաքրքրական պատմութիւնը. — Չինացի կիներ որմափակ եղած. — Ստորերկրեայ բնակարաններ։

Ռուսքոյէ Սլովոյի թղթակից Պ. Նեմիրովիչ Տանչէնքօ, Մանչուրիոյ բնակչութեան միջոցին, քանիցս դիտեր է որ չինական գիւղերուն մէջ կին տարրը գոյութիւն չունէր։ Թղթակցին կողմէ եղած հարցմանց պատասխանելով՝ Չինացիները կ'ըսէին թէ իրենց կիներն ու աղջիկները քաղաք ապաստանած էին։ Բայց Պ. Տանչէնքօ յետոյ իմացաւ որ կը խաբէին զինքը։ Չինացի կիները խոյս չէին տուած, այլ պարզապէս որմափակ եղած էին իրենց ամուսիններուն եւ հայրերուն կողմէ։ Պ. Տանչէնքօ հետեւեալը կը պատմէ. «Առտու մը, արթնցած միջոցիս ցուրտէն կէս մը թմրած Ֆանզայի (չինական բնակարան) մը մէջ, տարտամօրէն աղմուկ մը լսեցի, որ պատին մէջէն կու գար։ Հետաքրքրուած, մտաւի հարցուցի թէ ի՛նչ կրնար ըլլալ այդ աղմուկը։ Ոգեհարցներ չկային չինական տուներուն մէջ, եւ եթէ ըլլային իսկ, ցերեկ ատեն երեւան չէին ելլեր։ Ականջ դրի, եւ կանացի ձայներ լսել կարծեցի։ Տանտէրը կանչեցի եւ լսած տարտամօրէն ձայներուս վրայ բացատրութիւն ուզեցի. շփոթեցաւ եւ չկրցաւ պատասխանել։ Ի վերջոյ խոստովանեցաւ թէ իր կինն ու աղջիկները պատին մէջ փակած էր։ Ինչպէս պահանջեցի որ պատին մէջէն հանուին անոնք։ Մեր փափաքին գոհացում տուաւ։ Գլխաւոր պատին քով, երեք քառորդ հեռաւորութեամբ, երկրորդ պատ մը կը բարձրանար, եւ այդ մթին ու անձուկ միջոցին մէջ կը գտնուէին չորս կիներ։ Տանտէրը խոստովանեցաւ թէ իր հայրենակիցներէն շատերը այսպէս կը պահէին իրենց կիները, Ռուսերը կամ ճապոնները մօտենալնուն պէս։ Չինացիները, անհասարակ, պահուըտելու արհեստին մէջ շատ ճարտար են։ Պատերազմական գործողութեանց շրջաններին մէջ՝ Չինացիներուն կողմէ մեծ ծակեր փորուած են ամէն ագարակներու մէջ, Այդ ծակերը կը ծածկէին եղէգով ու հողով։ Չինացիները անոնց մէջ քանի մը ամիսներու պաշար կը լեցնեն։ Ռուսերը մօտենալնուն պէս՝ հոն կը մտնեն։ Կը պատահի որ Չինացիները ամբողջ օրեր, եւ երբեմն մէկ շաբաթ կը մնան այդ ապաստանարաններուն մէջ։ Կարելի է ապահով ըլլալ թէ ո՛չ ոք իր որջէն կը հեռանայ, ո՛րքան ատեն որ կռիւը տեւէ։ Այդպէս պիտի կրնան զերծ մնալ ռումբերէ, [illegible] ու [illegible] ռումբերէ։ Չինացին, որ մահէն չի վախնար, այդ ստորերկրեայ բնակարաններուն մէջ կ'ապաստանի սա պատճառաւ որ չուզեր լսել թնդանօթաձգութեան ձայնը, որ շատ կը զզուէ իր ջիղերը։ Սրտոտ մարդ մը, կ'ըսեն Կոմփուչիոսի աշակերտները, չի կրնար դիմանալ այդ դժոխային աղմուկին. միայն թուանքներ եւ ասոնց պէս սրիկաներ կրնան դիմանալ։

ԽԼԻՐԴԻՆ ԴԷՄ

Տոքթ. Տուայէնի գիւտը. — Տոքթ. Մեչնիքովի կարծիքը. — Շիճուկ մը որ հիւանդներուն վիճակը կը բարւոքէ։

Երբ տասնըհինգ օր առաջ Պ. Մեչնիքով իր կարծիքը կը յայտնէր վիրաբուժական ընկերութեան առջեւ, ի մասին տոքթ. Տուայէնի հակախլիրդային շիճուկին, վիրաբոյժները շատ գոհ չմնացին։ Այդ վիրաբոյժներէն մէկը թերթի մը մէջ քննադատելով տոքթ. Մեչնիքովի կարծիքը, կ'ըսէ թէ այս վերջինը ձեռնհաս չէ վճիռ արձակելու գործնական վիրաբուժութեան մասին, թէեւ գիտուն ու կարող մանրէաբան մը ըլլայ։ Պ. Մեչնիքով, բժշկական թերթի մը մէջ, հետեւեալ պատասխանը կու տայ. «Գործողութիւնը անկարելի դարձած խլիրդի ենթակայ անձերու ազգականներ ինծի դիմեցին՝ խորհուրդ հարցնելու համար թէ կրնա՞ն Պ. Տուայէնի մօտ ղրկել իրենց հիւանդները։ Լաւ մը խորհելէ յետոյ իմ հետաքրքրութեանցս միջոցին հաւաքած հիւանդութեան դէպքերու ամբողջութեան վրայ պատրաստեցի այդ հիւանդներուն խորհուրդ տալ Տուայէնի դարմանումին յանձնել ինքզինքնին։ Որովհետեւ իմ այցելութեանցս միջոցին, ստացած համոզումն ունեցայ որ առանց բուժելու խլիրդը, այդ դարմանումը շատ կը բարւոքէր հիւանդները։» Ուրեմն Պ. Մեչնիքովի խօսքին նայելով, Տուայէնի շիճուկը կը բարւոքէ հիւանդներուն վիճակը, բայց չի բուժեր։ Այս կարծիքը ունին նաեւ քանի մը ծանօթ եւ օտար վիրաբոյժներ, որոնք վերջերս այցելելով Պ. Տուայէնի դարմանատունը, քննած էին հոն դարմանուող եւ խլիրդի ենթակայ հիւանդները։ Այդ վիրաբոյժները օգտակար բան մը կը տեսնեն նոյն դարմանումին մէջ, եւ նոյն իսկ անոնցմէ մէկը իր հետ տարեր է շիճուկի պաշար մը, իր երկրին մէջ փորձելու համար։ Պ. Մեչնիքով իր պատասխանին մէջ կ'աւելցնէ թէ բոլոր մեծ գիւտերուն բաղդն է եղած սկիզբէն ծաղրուիլ ու պախարակուիլ։ Մաքի այդ վիճակին դէմ հակազդելու համար էր որ Տոքթ. Մեչնիքով իր բաւական աւաղութիւնը նուիրած է Տոքթ. Տուայէնի շիճուկին։ Իրապէ՞ս մեծ գիւտ մըն է եղածը։ Առայժմ յայտնի չէ։ Միայն տոքթ. Տուայէնի շիճուկը չէ որ կը բարւոքէ խլիրդի ենթակայ եղողներուն վիճակը։ Քինինը, չարիկը, բաղարմը, ռէօնթկէնեան ճառագայթներն ալ նոյնքան կրնան բարւոքել։ Բայց հիմակուընէ շատ յոյսեր չտանք, յետոյ բոլորովին յուսախաբ չըլլալու համար։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. Պալատը դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ֆրանսայի դեսպանը ու առաջին թարգմանը, Սեւ Լերան դեսպանատան գործակատարը եւ սասնէ աւելի օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արարողութեան ետքը Իպրահիմ փաշայի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

—Հարիւր յիսունի չափ իսլամ ուխտաւորներ, երէկ, ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ. — «Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած ունկնդրութեամբ, Ֆրանսայի դեսպան Պ. Քոնսթան եւ յետոյ Սեւ Լերան գործակատար Պ. Մաթանովիչ պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան»։

ԵՆԿԻՒՐԻԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ. — Կայս. Պալատան առաջին քարտուղարութիւնը հեռագրեց Էնկիւրիի կուսակալ Ճեվատ պէյի թէ Վեհ. Սուլթանը գնահատելով բարւոք պաշտօնավարութիւնը եւ հաւատարմական ծառայութիւնները կը բարեհաճի իր կայս. բարեւները հաղորդել տալ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Անգլիական նաւագործարաններու յանձնարարուած ժամը երեսուներկու մղոն արագութեամբ վեց թորփիլանաւերու ծրագիրները նոյն նաւագործարաններու կողմէ պատրաստուելով, կայս. Պալատ մատուցուեցան։ Քիչ ատենէն պիտի ձեռնարկուի պայմանագրութեանց կնքման։

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց Եւրոպայէն չորս մեքենաներ բերել տալ, որպէս զի Փողերանոցին մէջ դրամներ երբ պատրաստուին, քիչ մը բարձր եզերքներ ունենան եւ այդ կերպով երկար ատեն զերծ մնան մաշելէ։ Փողերանոցը թէեւ այդ տեսակ մեքենաներ ունի, սակայն ատոնք 40-50 տարի գործածուելով, ալ եւս հինցած են։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԸ. — Այս առաւ կանուխ, յունական Ծնունդին առթիւ, Տ. Յովակիմ Ս. Պատրիարքը Ֆէնէրի մայր եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց։ Յետոյ Պատրիարքարանի մէջ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան։

— Յունաց Պատրիարքական Փոխանորդը երէկ, կեդրոնական բանտը գընաց եւ Ծնունդի տօնին առթիւ դրամական պարգեւներ բաշխեց յոյն բանտարկեալներուն։

—Ռուսական դեսպանատան մատուռին մէջ, այս առաւ կանուխ, եկեղեցական արարողութիւններ կատարուեցան Ծնունդի տօնին առթիւ։ Ներկայ էին դեսպանը եւ դեսպանատան բոլոր պաշտօնեաները։ Յետոյ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան։

ՏԷՊՐԷՅԷՆ կը գրեն թէ քանի մը աւազակներու պետերը տեղական կառավարութեան պաշտօնատունը ներկայանալով, երդում ըրեր են թէ ալ եւս աւազակութիւն պիտի չընեն եւ միշտ հաւատարիմ պիտի մնան կայս. կառավարութեան։ Այդ առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

Պ. ՊԸՐՃԻ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահը, որ Բարիզ կը գտնուի, քանի մը օրէն Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ԲԱՄՊԱԿ. — Էտիրնէի նահանգին յարմար տեղերը մշակուելու համար ամերիկեան բամպակի հունտ բերել տրուեր։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Րիզա խան, որ հիմա Եւրոպա կը գտնուի, մօտեր Գահիրէ պիտի երթայ եւ մարտին Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ՎԱՆԷՆ առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հինգշաբթի օրը Վանայ քաղաքին մէջ քոլերայէ վեց դէպք եւ հինգ մահ պատահեր են։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Թուխի մէջ հինգշաբթի օրը ժանտախտէ մէկ դէպք ու մէկ մահ պատահեր են։

ՕԴԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Տրապիզոնի մէջ դեկտ. 15ի չորեքշաբթի օրը քսանըչորս ժամ շարունակ ձիւն տեղացեր է։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ քաղաքին մէջ անընդհատ տեղացող անձրեւները շատ մը տուներու պատերը փլցուցեր են։ Այտընի նահանգին ամէն կողմերն ալ կ'անձրեւէ, որով ողողումներ պատահած եւ երկաթուղիի կառախումբերը պահ մը դադրած են։

ԲԵՐԱՅԻ կառավարիչ Համդի պէյ հիւանդ ըլլալով քանի մը օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղին չի յաճախեր։

ՆԱՒԹԻ ՀԱՆՔԵՐ.— Պէռլինի Տոյչէ Պանքի Տնօրէններէն Պ. Քոնթ, որ Հալէպ ուղեւորած էր, Մուսուլի մօտ Քէրքուքի եւ Էրպիլի մէջ երեւան հանուած նաւթի հանքերուն նկատմամբ ուսումնասիրութիւն պիտի կատարէ։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեանին պատժական ճիւղը առջի օրը դատեց Գապաթաշի Շէմս-էլ-Մէքաթիպ վարժարանին աշակերտներէն Թէվֆիք էֆ.ն որ նոյն վարժարանին ուսանողներէն Պիւրհանէտտին էֆ.ն ծեծած ըլլալուն համար ամբաստանուած է։ Թէվֆիք էֆ. դատապարտուեցաւ հինգ ոսկի տուգանքի եւ իբրեւ վիրաբոյժի ծախք 2700 ղրուշ հատուցանելու։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր ժամը կէսին, Բերա, Պանթալ Պազը, Համամ փողոց Իտալացի երկաթագործ Անթոնիոյի քարուկիր տանը վերի յարկէն հրդեհ ծագելով, այդ յարկը եւ ուրիշ երկու սենեակներ այրեցան։ Հրդեհը յանկարծ տարածուած եւ քարիւղի ամաններ ալ գտնուած ըլլալով, կ'ըսէ Իգտամ, հաստատուեցաւ թէ դիտմամբ ձգուած է։ Անթոնիօ նոյն պահուն մէջտեղը չկար։ Կ'ըսուի թէ տարի մը առաջ ալ իր տանը բռնկեցուցած, բայց չյաջողած առաջքը առնուած էր։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Պոլսոյ Շէհր Էմինի կողմը, երէկ, Ֆէյզիաթ Ֆէտայի անուն տարեւոր կին մը Թանիֆի մը տղեկ քնացած տանը, կրակարանէն ելած կայծէ մը վերմակները եւ յետոյ հագուստները բռնկեցան. մինչեւ որ իմացուի՝ մարմինը կ'այրէր։ Դրացիները փութալով կրակը մարեցին, բայց կինը քիչ ետքը մեռաւ։

ԳՈՒՄԳԱՊՈՒԻ ափերէն, երէկ, մարդու դիակ մը գտնուեցաւ՝ տարրալուծուած։ Նաւաստի մը ըլլալու է, փոթորիկէն խեղդուած։

ՔՈՍՏԱՔԻ ԲԱՆՃԻՐԻ ՊԷՅԻ ՄԱՀԸ

Ցաւօք կ'իմանանք թէ Նափոլիէն առնուած հեռագիր մը նայելով, Հռոմի օսմ. դեսպանատան խորհրդական Քոստաքի Բանճիրի պէյ մեռեր է Նափոլիի մէջ։ Հանգուցեալը եղբայրն է Օսմ. Պանքայի Տնօրէններէն Ալէքօ Բանճիրի պէյի։ Քանի մը օր առաջ իմացուելով որ Քոստաքի պէյ հիւանդ է, եղբայրը Նափոլի ղրկեց Տօքթ. Սթէքուլիսը, հարկ եղած դարմանները ընելու համար, սակայն հիւանդին վիճակը բարւոքած ըլլալով, բժիշկը Կ. Պոլիս դարձած էր. յետոյ հիւանդութիւնը վերանորոգուելով ուսուց, տխուր վախճանը առաջ բերելով։ Քոստաքի պէյ 49 տարեկան էր։ Վարած է զանազան կարեւոր պաշտօններ, մանաւանդ Օսմար Մամուլի դիւանին օգնական-Տնօրէնի պաշտօնը։ Դիւանագէտ մըն էր, գրագէտ եւ լեզուագէտ։ Քոստաքի պէյ Կ. Պոլսոյ բարձր դասու ընկերութեանց մէջ մեծ համարում կը վայելէր իր կենցաղագէտի եւ սրամիտ անձնաւորութեան համար։ Ալէքօ պէյ Բանճիրի երէկ առաւօտէն ի վեր բազմաթիւ ցաւակցութիւններ կ'ընդունի, որոնց մենք ալ կը փութանք մասնակցիլ։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ 30 Նոյեմբեր 1904ի

ՊԱՐՏՔ	Ֆրանք
Մնտկ. մէջ գտնուած դրմ.	143,300,988.35
Թղթապանակ	1,050,432,938.39
Ռըբոռ	561,637,810.74
Ընթացիկ հաշիւներ	455,347,857.91
Պարտաթղ. արժեթղ. եւլն.	7,274,476.73
Հին անշարժ կալ. 30,000,000) Նոր անշարժ կալ. 5,000,000)	37,000,000.—
Զանազանք	40,750,829.46
	Ֆրք. 2,235,744,901.58

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրուած դրմ.	692,076,404.76
Ընթացիկ հաշիւներ	949,451,001.02
Ընդունուած փոխնկագ.ր	94,898,569.68
Վճարելի պարտամրհկն.ր	34,266,645.06
Զանազանք	115,052,281.06
Պահեստի դրամ	100,000,000 —
Դրամագլուխ ամբողջ վճրծ.	250,000,000 —
	Ֆրք. 2,235,744,901.58

Վարչ. Խորհրդոյ Նախգ.   Ընդհ. Տնօրէն
Ի. ԺԵՐՄԷՆ   Ա. ՄԱԶԵՐԱ

Տե՛ս Դ. երես Ծառայական թէյի ծանուցումը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին Սիս ժամանելէն երկու օր վերջ, կառավարութեան կողմէ կարգի կ[ ] յատուկ պաշտօնեաներ վանք երթալով քննութիւն մը կատարեր են շինութեան կարօտ մասերուն վրայ, ինչպէս հրամայուած էր Պոլսէն։ Ամբողջ վանքին վերաշինութիւնը կը կարօտի 5000 ոսկիի չափ գումարի մը։ Քննութեան արդիւնքը յատուկ տեղեկագրով պիտի ղրկուի Պոլիս։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր վերջին նիստին մէջ ընդունեց նոյն հաստատութեան ներքին հիւանդութեանց ճիւղին պետ Տօքթ. Տողատարեան էֆ.ի հրաժարականը, եւ անոր յաջորդը անուանելու համար յարմար եղանակ մը գտնելու պաշտօն յանձնեց Տօքթ. Մնդիրեան, Տօքթ. Նազարեան եւ Տօքթ. Էսմէրեան էֆ.ներու։

—Սուչավայի ազգայինները դիմում ընելով Ս. Հայրապետին, խնդրեր են որ Ամերիկայի Առաջն. Փոխանորդ Տ. Արսէն Վրդ. Վեհունի, որ ժամանակին Սուչավայի մէջ հոգեւոր հովուութեան պաշտօն վարեց, վերստին ղրկուի հոն։ Ն. Ս. Օծութիւնը հրամայած ըլլալով Տ. Արսէն Վրդ.ի՝ երթալ Սուչավա, Ծնունդէն վերջ պիտի մեկնի իր նոր պաշտօնատեղին։ Սուչավայի ազգայինները ճամբու ծախքն ալ ղրկած են։

—Պաղտատի Պատր. Փոխանորդ Տ. Սերովբէ Վրդ. Սամուէլեան երեք շաբաթ առաջ Հնդկաստանի Պոմպէյ քաղաքը հասեր եւ տեղւոյն քահանայ Զաքարեան Տ. Մարգարի եւ հոգաբարձուին կողմէ եկեղեցի առաջնորդուելով յաջորդ կիրակին ալ պատարագեր է տեղւոյն Ս. Պետրոս եկեղեցին եւ քարոզ խօսեր է նիւթ ունենալով՝ «Անկեղծ սէր առ մայրենի Եկեղեցին»։ Ներկայ գտնուեր են տեղւոյն բոլոր Հայերը։ Տ. Սերովբէ Վրդ. այս օրերս կը հասնի Պաղտատ։

—Տրապիզոնի Առաջնորդ Տ. Ներսէս Եպիս. Ասլանեան, այս երեկոյ կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։

—Ս. Ստեփաննոսի այսօրուան տօնին առթիւ մայր-եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր պատարագութիւն կը կատարուի նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ այդ ընծայութիւններ տեղի կ'ունենայ դպրաց-դասու աշակերտներուն մէջ։ Նոյն հանդէսը կը կատարուի Պալաթ եւ այլ եկեղեցիներու մէջ, ուր որ դպրաց-դաս գոյութիւն ունի։

—Փոխանորդ Սրբազանը՝ Մ. Մելիքեան էֆ.ի հետ այսօր, ի դիմաց Ս. Պատրիարքին, այցելութիւն տալով Հայ-Հռոմէականաց եւ Յունաց Պատրիարքներուն եւ Պուլկարաց Էկզարքին, պիտի շնորհաւորէ Ծնունդեան տօնը։

—Ս. Պատրիարքը Ս. Ծնունդեան տօներէն վերջը պահած է Տնտես. Խորհրդին մէկ նիստին նախագահութիւնը, ուր խորհրդակցութիւն տեղի պիտի ունենայ կեդրոնական սնտուկի գործառնութեանց կանոնաւորման մասին։ Նոյնպէս, Ծնունդի տօներէն ետքը վերապահած է նախագահել Ուսումն. Խորհուրդի մէկ նիստին, ուր տեղի պիտի ունենայ նաեւ ատենապետի ընտրութիւնը։

—Ուսումն. Խորհուրդը իր շաբաթական նիստը գումարեց երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Բացակայ էր միայն Տքդ. Աճէմեան պէյ, բանտար պատճառաւ։ Խորհրդոյ անդամներէն Պողոս էֆ. Պէրպէրեան եւ Բարսեղ էֆ. Աւետիսեան այցելած էին Օրթագիւղի Ազգ. Վարժարանը, եւ կատարած ըլլալով իրենց յանձնուած քննութիւնները, հաղորդեցին արդիւնքը։ Խորհուրդը նոյն վարժարանին բարոյական, ուսումնական եւ նիւթական վիճակին նկատմամբ իր ներկայացուցիչներուն կատարած քննութեանց վերահասու ըլլալէ ետքը, որոշեց հարկ եղած հրահանգը տալ Թաղ. Խորհրդին.—Ռուսաթօփ Ս. Յովհաննէս վարժարանի ուսուցչուհիներէն մին իր մասին եղած կարգադրութեան մը դէմ բողոքագիր մը ղրկած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց ազդարարել տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ՝ պէտք եղած անմիջական քննութիւնը կատարելով արդիւնքը տեղեկագրել ընդհուպ։ Ատենադպիր Պողոս էֆ. Պէրպէրեան թէեւ հրաժարական տուած էր, սակայն Խորհուրդը միաձայնութեամբ մերժեց զայն, եւ որոշեց ատենապետի ընտրութիւն կատարել յառաջիկայ յունուար 21ի նիստին մէջ։

—Կրօն. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ Դատաս. Խորհուրդին տեղեկագրին վրայ, լուծեր է ամուսնութիւնը փաստաբան Դաւիթ էֆ. Տէր Մովսէսեանի ընդ Անժէլ Դալըւմճեանի, արտօնելով Դաւիթ էֆ.ն կրկին ամուսնութեան եւ զրկելով կինը եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ։

—Հանր. Պարտքի վարչութեան երկրագործական մասնագէտ խորհրդական Գէորգ էֆ. Թորգոմեանի հիւանդութիւնը վերջին օրերս սաստկացած ըլլալով, 'իր եղբայրը' Տօքթ. Թորգոմեան էֆ. ինչպէս նաեւ Տօքթ. Ճէմիլ փաշա եւ ուրիշ բժիշկներ առօրեայ այցելութեամբ կը դարմանեն զինքը։ Երէկ հիւանդին վիճակին մէջ քիչ մը բարւոքում մը տեսնուած էր։

—Աղեքսանդրիայի մէջ վերջերս յանկարծամահ եղեր է հռչակաւոր Աշուղ մը, Համբօ, որուն բուն անունն է Համբարձում Աղամեան։ Համբօ 37 տարեկան էր եւ քսան տարիէ ի վեր աշուղ էր։ Աչազուրկ, սակայն օժտուած էր թանկագին յատկութիւններով. սուր լսողութիւն, յիշողութիւն եւ գեղեցիկ ձայն, այնպէս որ արժանաւոր համբաւ եւ համակրութիւն կը վայելէր ամբողջ Եգիպտոսի մէջ։ Միեւնոյն ատեն առաջնակարգ ջութակահար էր։ Աղեքսանդրիոյ մէջ ամէն մարդ կը յարգէր զինքը եւ Համբօ ամէն տուն կը հրաւիրուէր, իր սրտաբուխ երգերով եւ զմայլելի նուագով ներկաները խանդավառելու համար։ Իր ծննդավայրէն դուրս ալ համբաւ հանած էր եւ Կահիրէն, Պաքուէն, Պաթումէն եւ ուրիշ քաղաքներէ խանդավառութեամբ կը հրաւիրուէր եւ կը պատուուէր։ Այսպէս Համբօ մեծ ազգասիրութեամբ երգած է Գէորգեան Ճեմարանի 25 ամեակին առթիւ, կարգադրիչ մասնախումբին հրաւէրով Ս. Էջմիածին երթալով։ Վերջերս Գերմանիայէն ալ հրաւիրուած էր հայ երաժշտութեան կտորներ ներկայացնելու համար։

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Աղքատախնամս կը փութայ ծանուցանել թէ նոյեմբեր 30էն մինչեւ այսօր հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են։

Ժառանգորդք Յովսէփ էֆէնտի Գաֆավեանի մահուան առթիւ 162 ղրշ., Տիկին Թագուհի Մ. Բիւքճիմէնլեանի մահուան առթիւ 100 ղրշ., Տիկին Արուսեակ Միսաքեանի մահուան առթիւ 20 ղրշ., Հրանդ էֆ. Դարբինեան իր հանգուցեալ հօր Տիգրան էֆ. Դարբինեանի մահուան առթիւ 20 ղրշ., Նշան էֆէնտի Գոզուեան մէկ ոչխար, Տիկին Փառանձեմ Փափազեան մէկ ոչխար, Նշան էֆ. Սէֆէրեան մառող, հաց, միս եւ փիլաւ։

Այդ նուիրատուաց մատուցանելով բազմաթիւ հիւանդաց եւ կարօտելոց շնորհապարտ զգացմանց հաւաստիքը։

Մնամք Յարգանօք
Ի Դիմաց Աղքատախնամի
Վ. Ատենադպիր   Ատենապետ
Զարուհի Խաչերեան   Տոքթ. Տ. Աճեմեան

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Յառաջիկայ Նոր տարւոյ եւ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէն զերծ մնալու համար ի նպաստ Հիւանդանոցիս հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են.

Ցուցակ Առաջին

Տեարք Մ. եւ Ա. Ունճեան էֆէնտիք 100 ղրշ., Յովհաննէս էֆ. Գարակէօզեան, Միհրան էֆ. Սեթեան, Յ. Մ. Սթամպօլլեան եղբարք, Գառնիկ էֆ. Ս. Կիւլպէնկեան, Բարսեղ էֆ. Ս. Մանուկեան, Մկրտիչ էֆ. Ս. Մանուկեան, Տիգրան էֆ. Ս. Մանուկեան, Ա. եւ Մ. էֆ.ք Գարակէօզեան, Թոփալեան եղբարք, Կարապետ էֆ. Թահթապրեան, Եղիա էֆ. Շահպազ, Տօքթ. Համբարձում էֆ. Նազլեան, Թ. եւ Ե. էֆ.ք Գարակէօզեան, Յ. էֆ. Մուրատեան, Տիգրան էֆ. Թօզաթեան, Պետրոս էֆ. Գազանճեան, Եղբարք Եփրեմեան, Սեդրակ էֆ. Թիմուրեան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Գրիգոր էֆ. Եվրենեան եւ Յակոբ էֆ. Համամճեան 40ական ղրշ., Բենիամին էֆ. Շէքէրճեան 27, Եդուարդ էֆ. Վարդանեան եւ Ալպրօ էֆ. Շահան 25ական, Գրիգոր էֆ. Գառնիկեան, Լեւոն էֆ. Բոնիկեան, Սեդրակ էֆ. Մարտիրոսեան, Գէորգ էֆ. Ալիքսանեան, Յարութիւն էֆ. Շէքէրճեան, Արշակ էֆ. Մ. Ալեքսանեան, Միհրան էֆ. Գ. Մուրատեան, Տիրան էֆ. Գ. Մուրատեան, Երուանդ էֆ. Գ. Մուրատեան, Բարսեղ էֆ. Թէքէեան, Խաչիկ էֆ. Խորասանճեան, Մանուկ էֆ. Արզումեան, Ո՛ն, Ո՛ն, Մեսրոպ էֆ. Ֆէնէրճեան, Կարապետ էֆ. Յ. Պօսաճեան, Շնորհք էֆ. Թոսունեան, Ռուբէն էֆ. Ս. Պօսաճեան, Արտաշէս էֆ. Մկրեան, Տիգրան էֆ. Ուլուխանեան, Թագէոս էֆ. Մոլլաօղլու, Երուանդ էֆ. Ս. Գարաեան, Սարգիս էֆ. Սիմոնօֆ, Գրիգոր էֆ. Մաղաքեան, Պօղոս էֆ. Նեվրուզ, Նշան էֆ. Ղուկասեան, Կարապետ էֆ. Մոլլաեան, Տօքթ. Լեւոն էֆ. Մոլլաեան, Տօքթ. Ս. Յ. էֆ. Յակոբեան, Աստուածատուր էֆ. Գ. Հայէնց, Զգօն էֆ. Խորասանճեան, Յովհաննէս էֆ. Ալըլըճեան, Մուշեղեան եւ Մինթեանեան, Թ. Մաւրեան եղբարք, Ցհան էֆ. Շամամճեան, Սարգիս էֆ. Էսմէրեան, Յակոբ էֆ. Եվրենեան, Մանուկ էֆ. Յ. Փօչոնեան, Կարապետ էֆէնտի Մ. Պէյլերեան, Յարութիւն էֆէնտի Պալըքճեան եւ Ընկ., Մարտիկ էֆ. Պէզազեան, Յակոբ էֆ. Աճեմեան, Կարապետ էֆ. Խասըգեան, Անդրէաս էֆ. Ունճեան, Կարապետ էֆ. Փափազեան, Նշան էֆ. Մ. Լօքմակէօզեան, Սեդրակ էֆ. Յ. Մուրատեան, Մուշեղ էֆ. Նալբանդեան, Արշակ էֆ. Լալէճեան, Պօղոս էֆ. Բիւրքճեան, Միհրան էֆ. Յ. Գնաճեան, Վահան էֆ. Յ. Գնաճեան, Սարգիս էֆ. Յ. Գնաճեան, Ա. Ս. էֆ. Կիւլպէնկեան, Լեւոն էֆ. Ղօնչէկիւլեան, Արտաշէս էֆ. Ֆրէնքեան, Կոստանդ էֆ. Համամճեան, Նշան էֆ. Գարագաշ, Իսրայէլ էֆ. Հայկազն, Տօքթ. Միհրան Զարգարեան, Տքթ. Կարապետ էֆ. Իփլիքճեան, Տքթ. Արշակ էֆ. Գազազեան, Տքթ. Խաչիկ էֆ. Պօզաճեան, Գարեգին էֆ. Մերկերեան, Կարապետ էֆ. Խոջասարեան, 20ական ղրշ.։

* * *

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ «Պին Պիր Ջէյեֆ» վաճառատան տէր Կոստանդ էֆ. Գալչինեան ըստ իր բարի սովորութեան այս տարի եւս բարեհաճած է նուիրել Որբանոցիս աղջկերուն Կաղանդի առթիւ 180 կտոր զանազան խաղալիկներ, ինչպէս նաեւ ծերոց համար 50 բաքէթ ծխախոտ եւ 20 հատ ծխախոտի տուփ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԷՆՆԱ, 6 յունուար.—Նոգի զօրավարը կը ծանուցանէ թէ Բօրթ-Արթուրի անձնատուութեան պայմանագրութեան Գ. յօդուածին համաձայն ամրոցներու, թնդանօթներու եւայլն յանձնումը ամբողջովին կատարուած է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռիւթէր կ'իմանայ թէ Բօրթ-Արթուրի անձնատուութենէն ետքը գերի բռնուած ռուսական պահակազօրքերը Տալնիի ճամբով Ճափոն պիտի փոխադրուին։

—Նոգի զօրավարը, Բօրթ-Արթուրի ճակատամարտներուն մէջ իր երկու զաւակները կորսնցուցած ըլլալով, վիշտէն հիւանդացած է, որով չկրցաւ մասնակցիլ Բօրթ-Արթուրի անձնատուութեան վերաբերեալ բանակցութեանց։

ՓԱՐԻԶ.—Ճափոնները վաղը պիտի մտնեն Բօրթ-Արթուր։

ԹՈՔԻՕ.— Անձնատուութեան պայմաններուն համար բանակցութիւններ կատարող ռուսական եւ ճափոնական պատուիրակները, երէկ, յաւելուածական կարգ մը որոշումներ տուին՝ Բօրթ-Արթուրի քաղաքը վերջնականապէս յանձնուելու պահուն երկու կողմին հետեւելիք ընթացքին եւ պահակազօրքերուն ու բնակիչներուն նկատմամբ կատարուելիք գործողութեանց մասին։

—Ռուսները, երէկ, Ճափոններուն յանձնեցին Բօրթ-Արթուրի նաւարանները եւ տասը փոքր շոգենաւեր։ Այդ շոգենաւերը Ռուսներուն կողմէ նաւարանի առաջքը դրուած եւ բերանն ալ փակուած էին՝ փոխադրանաւ մը ընկղմելով։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բօրթ-Արթուրի անձնատուութեան համար Ռուսներուն կողմէ ղրկուած պատուիրակութիւնը կը կազմէին Ռայս գնդապետը եւ հօթը սպաներ։

ՄԱՆԻԼԼԱ.— Այս տեղ ճափոնական յածանաւ մը հետախուզութիւն կը կատարէ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Անհիմն է այն զրոյցը թէ Ռոժէսթվէնսքի ծովակալին դրօշակիր Սուվարով մարտանաւը խրած ըլլայ։

—Սքրիտլով ծովակալը Ռուսիոյ ծովային խորհուրդին անդամ կարգուեցաւ։

ԹՈՔԻՕ.— (Պաշտօնական).— Նոգի զօրավարը հետեւեալը կը հեռագրէ.— «Անձնատուութեան պայմանագրութեան Գ. յօդուածին մէջ նշանակուած ամրոցներուն յանձնումը յունուար 4ին կատարուեցաւ։ Ամրոցներու եւ մարտկոցներու յանձնումը աւարտեցաւ։ Ամբողջ գերիներուն թիւն է 32,207, որոնց 4,145ը՝ ոչ-պատերազմիկ, 8 զօրավար, 4 ծովակալ, 158 բարձրաստիճան սպայ եւ 840 սպայ։ Հիւանդանոցները գտնուող հիւանդներուն թիւն է 16,000»։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բօրթ-Արթուրէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ ռուսական ութսուն սպաներ միայն պատւոյ խօսք տուած են ալ ետ չմասնակցիլ ներկայ պատերազմին։ Ռուսական բոլոր կանոնաւոր զինուորները բերդաքաղաքէն հեռացան, ուրկէ Ճափոնները Տալնի կը տանին զանոնք։ Ճափոնները գրաւեցին Ռուսներուն թողած բոլոր ամրոցները։

ԹՈՔԻՕ.— Շթէսէլ զօրավարը պատւոյ խօսք տալով չմասնակցիլ ներկայ պատերազմին, եւ որոշեց Ռուսիա դառնալ։ Երէկ Շուի-Շինկ գիւղին մէջ տեսակցութիւն մը կատարուեցաւ Շթէսէլ եւ Նոգի զօրավարներուն միջեւ։ Երկար տեսակցութենէ մը ետքը երկու զօրավարները իրարմէ բաժնուեցան, իրարու ձեռք սեղմելով։ Շթէսէլ զօրավարը Բօրթ-Արթուր դարձաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Նիքոլա կայսրը Զարսքոյէ-Սէլօ դարձաւ։

ԹՈՔԻՕ.—Ճափոն ծովային նախարարութեան մէկ պաշտօնական զեկոյցը կը ծանուցանէ թէ Բօրթ-Արթուրի անձնատուութենէն առաջ Ճափոնները ռուսական երեք թորփիլանաւակներ ընկղմեր են Բօրթ-Արթուրի առջեւ։ Զեկոյցը կը յարէ թէ ռուսական Պաեան յածանաւը մեծապէս վնասուած է եւ թէ ռուսական Գօպր թնդանօթակիրը քանդուած է Ճափոններուն կրակէն։

ՓԱՐԻԶ.—Ճափոնները Եալուի վրայ կամուրջ մը շինեցին, Քորէական եւ Մանչուրիական երկաթուղիները իրարու միացնելով։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Թիթթոնի ուղեղային արեան համախռնումէ կը տառապի, որ արդիւնք է ուժասպառութեան տակն մտնելուն։ Աչքն ալ վնասուած է, սակայն այս առաւօտէն ի վեր վիճակը քիչ մը բարւոքած է։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ռումանիոյ Երեսփ. Ժողովը լուծուեցաւ։ Նոր ընտրութիւնները փետրուարին պիտի կատարուին։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Պաշտօնական զեկոյց մը կը յայտարարէ թէ բոլորովին անհիմն է վիէննական լրագրի մը հրատարակած մէկ հեռագիրը՝ Սերպիոյ թագաւորին ու Պուլկարիոյ իշխանին միջեւ վերջերս տեղի ունեցած տեսակցութեան մասին։ Զեկոյցը կ'ըսէ թէ թագաւորը ու իշխանը՝ Սերպիոյ ու Պուլկարիոյ միջեւ առեւտրական պայմանագրութիւն մը կնքելու մասին միայն տեսակցած են։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՇԹՕՍԷԼ ԵՒ ՆՈԳԻ ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 7 յուն.— Շթէսէլ զօրավարը եւ Նոգի զօրավարը, երկուքն ալ թէեւ վիրաւոր, բայց բաւական առողջանալով, յուն. 5ին իրարու հանդիպեցան։ Տեսակցութիւնը Բօրթ-Արթուրի մօտ կատարուեցաւ՝ Ճափոնի սպայակոյտի կեդրոնէն քիչ հեռու։ Յայտնի չէ թէ ի՛նչ էր տեսակցութեան նիւթը եւ ի՛նչ եղած է արդիւնքը։

ՇԹՕՍԷԼ ԶՕՐԱՎԱՐԸ ՌՈՒՍԻԱ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ

ՓԱՐԻԶ.—«Լը Ֆարմադոն» թղթակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ Շթէսէլ զօրավարին Ռուսիա վերադարձը տակաւ որոշուած է.—Զօրավարը ճափոնական նաւակողմի նաւահանգիստէն պիտի անցնի եւ ամբողջ ուղեւորութիւնը ճափոնական Մանճիա յածանաւով պիտի կատարէ։

ՕԵԱՄԱ ՄԱՐԷՇԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սէնթրէլ Նիւզ»ի Մանչուրիոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Օեամա մարէշալը շարունակ նոր զինուորներ կը ստանայ։

ՇԻՐՔԷԹԸ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԱԶԴ.— Շիրքէթը խայրիյէի բաժնեթուղթերէն անոնց 1309 տարուան պատկանող տոկոս եւ շահաբաժինները մինչեւ ցարդ պահանջուած չէ։ Շիրքէթը Խայրիէի Ներքին Կանոնագրոյն 58երորդ յօդուածին մէջ, այդ մասին տալէն ըսուած է. «Բաժնետէրերուն գնման թուականէն սկսեալ տասը տարուան միջոցին մէջ չը պահանջուած բոլոր տոկոս եւ շահաբաժինները որոշեալ ժամանակի մը համար աղքատութիւն ըլլալով, եթէ նոյն ժամանակամիջոցին մէջ ալ իրենց տէրերուն կողմանէ չը գտնուին, Շիրքէթ զանոնք իրեն կ'իւրացնէ։» Հետեւաբար այս ազդարարութեան թուականէն սկսեալ երկու ամսուան միջոցին մէջ եթէ վերոյիշեալ 1309 տարուան պատկանող բոլոր տոկոս եւ շահաբաժինները չը պահանջուին, վերոգրեալ յօդուածին համաձայն Շիրքէթ զանոնք իրեն իւրացնելը ի գիտութիւն բաժնետէրերուն կ'ազդարարէ։ 4—10

21 Դեկտեմբ. 1904

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՃՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(մէկը Ձիթալճեանց դիմաց)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելու դիւրութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ ագուցներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամհանութիւն։ 42 Զմանները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդներ կ'ընդունին։

PHOENIX ASSURANCE L Co.
"ՖԻՆԻՔՍ"
ESTABLISHED 1782
ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869էՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ եւ շարժական ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է.
ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ Եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցարդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ եւ գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքթալիս խան, Պանք Օրօմոնի փող Ղալաթիա
Փոխ գործակալք ի Պոլիս
ՌՈՒԲ. ԱԲԻԿԵԱՆ   ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ
Էմին պէյ խան   Ֆնտըգեան խան
45   Ջնիւչ բիւգեբու
30—50   Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. մաքսատան հարիւրէն հինգ տոկոսաւոր պարտաթուղթ ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ անոր թիւ 25 կտրօնները, որոնց վճարման պայմանաժամը աւարտած է 1899 յունվարին, եթէ մինչեւ դեկտ. 31)13 յունուար 1905 չներկայացուին, փոխարժէքը ստացուելու համար, անարժէք պիտի նկատուին։

Օսմ. հինգ առ հարիւր տոկոսաւոր պարտաթուղթ ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ անոր թիւ 5 կտրօնը, որուն վճարման պայմանաժամը 1899 յունուարին աւարտած է, եւ որոնք ցարդ ներկայացուած չեն, եթէ մինչեւ դեկտ. 31)13 յունուար 1905 չներկայացուին, փոխարժէքը ստացուելու համար անարժէք պիտի նկատուին։ 6—8

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Թղթոց Հատուցման Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ սիկառի թուղթի վաճառականութեան համար կազմուած Օսմ. Անոնիմ ընկերութեան 5 Օսմ. ոսկինոց 44000 արժեթուղթերէն (1–4400 թի) ունեցողներուն թէ նոյն արժեթուղթերու դրոշմատուրքը վճարուած ըլլալով, միայն այդ արժեթուղթերը պիտի ներկայացնեն Ձկնարանի տուչութեան դրոշմի դիւանը, ուր պէտք կատարուին դրոշմելու կանոնական ձեւակերպութիւնները՝ առանց իրենց կողմէն առ եւ է ծախք ընելու։
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
21)3 Յունվ. 1905) 1320   3-3

* *

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանրային Պարտքի Թղթոց Հատուցման Ընդհանուր Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ 1-5500 թիւ պարտաթուղթ ունեցողներուն (Իւրաքանչիւրը 22 օսմ. ոսկիէն եւ Պէրութի կազի Ընկերութեան կողմէ հրապարակ հանուած) թէ անոնց դրոշմատուրքը վճարուած ըլլալով՝ կրնան իրենց պարտաթուղթերը ներկայացնել Ձկնարանի վերաստուգութեան դրոշմատուրքի գրասենեակին, ուր դրոշմատուրքի ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին առանց ծախքի։ 3—3

3000 ՔՈՒԲՈՆ
ՀԱՐԻՒՐԻՆ ԵՐԵՍՈՒՆ ԶԵՂՉ
ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ
Ղալաթիա, Մեծ-Միլլէթ խանի ծոցափակեն մէջ

Ձմրան եղանակը սկսած ըլլալով արդէն, կը փութանք գործարանի գինէն հարիւրին 30 զեղչով ծախել 3000 քուբոն ձմրան կերպասները, որոնք մեծաքանակ վաճառումէն մնացած են եւ կը լեցնեն ֆրանսական եւ անգլիական ամենէն նոր տարազներէ, վերարկուի, ամբողջ հագուստի եւ տաբատի շինուածի յատուկ։ Մեր յաճախորդները, որոնք նախորդ երկու ցուցադրութեանց առթիւ համոզուած են ընծայուած իրական առաւելութեանց մասին, այս անգամ ալ անշուշտ օգտուիլ պիտի փութան այս բացառիկ առիթէն։ Զեղչով վաճառումը սկսած է։ Գիները անփոփոխ են։ Կիրակի օրերը բաց է։
60   6—10

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
—o—
ՄԵՐԹԷՊԱՆԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 16,
ԻՏՃԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆԻՆ ՔՈՎ, ԿԱԼԱԹԱ

Յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցուի թէ սոյն վաճառատունը կը ծախէ Պըրիւսէլի գորգեր, թիւլէ ընտիր վարագոյրներ, այլ եւ այլ տեսակ քօրնիչներ։ Կարասիներու յարդարման յատուկ կերպասներ՝ բամպակէ, բուրդէ, մետաքսէ, նաեւ հայելիներ, քօնսոլներ, պիւֆէներ, մահճակալներ, աթոռներ, նկարներ, պատի ժամացոյցներ, եւն.։ Բոլոր այս ապրանքները կը ծախուին շատ չափաւոր պայմաններով։ Վաճառատունը իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ կը դնէ սալոնի, ննջասենեակի եւ ճաշարանի ամբողջական կարասիներ։ Օթեւանազարդութեան առաջնակարգ տուներ վարած օթեւանազարդ մը պատրաստ կը գտնուի վաճառատան մէջ, կարասիներու յարդարման ծառայութիւններ կատարելու համար։
ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
29   ՀԱՍՏԱՏ ԳԻՆԵՐ   49—50

ԼԱ ՍԻԶՕՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ, ԲՐԴԵՂԷՆ
ԵՒ
ԲԱՄՊԱԿԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ
Բերա, Մեծ-Փողոց, բասաժ Բանախա
թիւ 7, Միթիլլի պանճայեն քով

Այս կարեւոր վաճառատունը կը յանձնարարենք ընտանիքներուն ո՛չ թէ բէքլամ ընելու, այլ անոնց օգտակար ըլլալու նպատակաւ, որովհետեւ ապրանքներու ժամանումէն յետոյ պիտի գտնեն ամէն տեսակ մետաքսեղէն, բրդեղէն եւ բամպակեղէն ապրանքներու մեծ մթերք մը չափաւոր գիներով։ Աժան ծախելուն պատճառները սրանք են. 1. Լա Սիզօն վաճառատունը Բերայի մեծ փողոցին վրայ հաստատուած չըլլալով, 3–400 օսմ. ոսկի վարձք վճարելու պարտաւոր չէ։ 2. Լա Սիզօն վաճառատունը կանխիկ կը գնէ իր բոլոր վաճառքները, հետեւաբար ո՛չ մէկուն պարտական է։ 3. Լա Սիզօնի առաջին պաշտօնեան, որ յանձնարարութեանց եւ գնումներու գործը կը կատարէ, փորձառու անձ մըն է եւ բոլորին հանրածանօթ։ 4. Պաշտօնէութիւնը բանիմաց է եւ գիտէ յաճախորդին հետ լաւ վարուելու կերպը. 5. Պաշտօնէութիւնը բազմաթիւ չէ, ինչպէս Բերայի մեծ փողոցին վրայ գտնուած հաստատութեանց մէջ. ասկէ առաջ կուգայ ծախքերու մեծ խնայողութիւն մը։

Ահա ինչու համար Լա Սիզօն վաճառատունը աժան գիներով ապրանք կը ծախէ, օրինակ չունեցող մրցում մը ընելով հանդերձ։ Իր յաջողութեան միակ գաղտնիքներն են ընդհանուր ծախքերուն մէջ խնայողութիւն ընել եւ կանխիկ գնել ապրանքները, նպաստաւորելու համար յաճախորդները։   26-26
57

ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ, ՓԱՐԻԶ 1900Ի

Ընկերութիւն ՔԱՐՄԷԼ Օրիանթալ
ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ
ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Կ. Պոլսոյ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծումը

1903 յունիս 2ինայ այցելելով Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակեն 600 տակառ եւ 49,000 շիշ։ Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ

ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Փարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Փորտոյի գիտութեանց Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿԱՑՈՆԻ, Համալսարէն քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՔԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԳՈՒ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔԸ, ՍԻԹԻ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147

9 Երիքերին եւ խցանի բաքսիկներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 24—50

SOCIÉTÉ CARMEL-ORIENTAL
RAISIN DE CHANAAN
(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎՈՒԱԾ

Ջղացաւութիւն, կէս գլխացաւ, քնահատութիւն, էնֆլիւէնզա եւ ամէն ջղային հիւանդութիւն, ապահով բուժում կը գտնեն, տօքթէօր ԳՐՈՒՆԷԼԻ հակաջղացաւական դեղահատներու միջոցաւ։ Գին, տուփ, դրօշմաթուղթին հետ, 3 ֆրանք, բոլոր դեղավաճառաց քով կը գտնուի։ Մթերանոց, Տօքթօր Գրունէլ եւ ընկ. 75ը Գօլթի փողոց, Փարիզ, Կ. Պոլիս, Ծ. Մեդիքի օրդիք եւ ընկ. բոլոր դեղավաճառաց քով։ 24—30

Ծաքաճեան Թէյ

Թէյը, որ այսօր գրեթէ բոլոր ժողովրդոց գլխաւոր ըմպելիքն դարձած է, ա՛յնքան բազմաթիւ տեսակներ ունի որ, արդարեւ գործածողներուն համար բաւական դժուար է լաւ ընտրութիւն մը ընել։ Այդ տեսակներէն ոմանք նշանաւոր են իր անուշահոտ եւ քաղցրահամ, ոմանք ալ թէեւ նոյնքան անուշահոտ ու համ չունին, գերագոյն են սակայն իր կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ. վերջապէս ուրիշներ ալ թէյի իր ուրոյն յատկութիւններն ունին որոնք զինքը կը զանազանեն ուրիշ տեսակներէ։

MARQUE DÉPOSÉE

Սակայն կայ թէյ մը, որ այդ յատկութեանց ամէնէն կարեւորները կը միացնէ իր վրայ, այսինքն՝ գոյն, համ, հոտ եւ մանաւանդ կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ անուշական ազդեցութիւն մը, եւ այդ թէյն է Ծաքաճի թէյը, որ այդ յատկութեանց չորսին կը յարմարի ամէն տարիքի ու կազմութեան, ամէն կլիմայի եւ եղանակի եւ ամէն ճաշակի։

Եավրուեան եւ Իսագույեան բեյի մեծ վաճառատունը, իր բազմաթիւ յաճախորդաց ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, այս անգամ մեծաքանակ ներածած է Ճաբոնական գետ թէյ մասնաւոր եւ ընտիր փաթեթով եւ կը հրաւիրէ օգտուիլ այս առիթէն բոլոր անոնք, որ կը փափաքին ունենալ թէյ մը։

Համով, հոտով առողջապահիկ եւ կազդուրիչ։

Սոյն վաճառատան մէջ կան նաեւ հնդկական, չինական, Սէյլան եւ Ճավայի ամենալաւ տեսակ թէյեր։ 58 20 40

Ուսադրութիւն մարգայի

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Փարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիայ » 160 »
Բ. » Փարիզի » 150 »
» » Մարսիլիայ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 11-50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

7 1904 Հոկտ. 23էն ցնոր տնօրէնութիւն։ 20—50

Վոսփորէն կամուրջ

1 28 Գուզղ. պէշիք. Իւսկիւտար.
1 5 ՍԹէՆ. միրկ. Ռ. Հիսար. ա. հիսար. զանտ. Պէպ. արնավ. չէնկ. պէյլ. օրթ.
2 10 Օրթ. պէշիք. սկիւտար.
2 18 Պէշիկթ. սկիւտ.
1 50 Ա. հիսար. պէպ. արնավ. չէնկք. օրթ.
2 40 Գուզկ. սկիւտար.
1 30 Էնիմ. մէզպ. պյքտ. Թարպ. էէնիք. սԹՆ. միրկ. պէշ.
2 20 Միրկ. ռ. հիս. Պէպէք. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
2 Պէյք. Բշպ. Չպր. Գանլճ. Ա. Հիսար. Գնտ. Վնք. Չէնկ. Պէյլ. գուզկ.
3 18 Գուզղ. պէշկթ. սկիւտ.
2 15 Էնմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. էէնիք. միրկ պէշիք.
3 ՍԹէՆ. միրկ. ռ. հիսար. պէպ. արն. գրչ. պէշկթ.
3 20 Գուզկ. սկիւտ.
3 պէյք. բաշպ. չուպ. զանլ. ա. հիս. զանտ պէշկ.
2 45 Ռ. ա. զավազ. էէնմ. մէզր. պ. քտ. Թարպ. պէյք. ա. հիսար վանիք. չէնկ. պէյլ. գուզկ. պէշկթ.
4 Օրթ. գուզկ. սկիւտ.
4 30 Սկիւտար.
3 15 Էէնմ. մէզպ. պյքտ. Թրպ. էէնք. միրկ. պէշիկ.
3 50 ՍԹէՆ. միրկ. ռ. ա. հիսար. զանտ. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պէշկթ.
4 30 Չնկլ. պէյլ. Գուզղ. պէշկ.
4 30 Պէյք. բշպ. չուպ. զանլ. ա. հիս. զանտ. պէյլ. պէշկթ.
5 10 Ա. հիսար. վանք. չէնկք. պէյլպ. գուզկք. պէշիկթաշ.
5 20 Օրթ. պէշիկթաշ.
4 30 Էէնմհլ. մէզրպ. պէօյքտ. Թարպ. էէնիք. սԹէՆ. միրկ. ռ. հիսար. պէպ. պէշիկթաշ։
5 30 Պէպ. արնվտ. գուրչ. օրթք. պէշիկթաշ։
6 35 Պէշիկ. զապաթաշ։
7 20 Գուզկ. պէշիկթաշ.
5 40 Պէօյքտ. Թրպ. պէյքզ. բաշպապ. էէնիք. չուպլ. սԹէՆ. զանլ. միրկ. ռ. ա. հիսար. զանտ. պէպ.
6 35 Ռ. ա. զավզ. էէնիմ. մէզր. պէօյտ. Թրպ. էէնիք. միրկ. ռ. հ սար. պէպ. արնվտր. գուրչ. օրթ. պէշիկթաշ։
7 50 Արնվտր. վանիք. չէնկլք. պէյլպ. օրթք. գուզ. պէշիկթաշ։
8 Էէնիմ. մէզրպ. պէօյքտ. Թարպ. էէնիք. սԹէՆ. միրկ. ռ. հիսար. պէպ. արնավտր. գուրչ. օրթ. պէշիկթաշ։
8 45 Ռ. ա. զավզ. մէզրպ. պէ յք. Թրպ. պյզ. բաշպապ. չուպլ. զանլ. ա. հիսար. զանտ. վանիք. չէնկ. պէյլպ. գուզ. պէշիկթաշ։
8 55 Պէյզ. բաշպ. էէ իք. չուպլ. սԹէՆ զանլ. միրկ.
9 50 Էէնիմ. մէզր. պէօյք. Թարպ էէնիք Միրկ. ռ. հիսար. պէպ. արնվտ. օրթ. պէշիկ.
10 10 Պէյզ. էէնիք.
10 30 Պէզ. բաշպապ. չուպլ. զանլ. ա. հ սար. զանտ. չէնկք. պէյլ. գուզկ. պէշիկ.
11 35 անիք. գուրչ.
10 15 Պէյզ. բաշպ. էէնիք. չուպլ. սԹէՆ. զանլ. միրկ. ռ. ա. հիսար. զանտ. պէպ. արնվտ. չէնկ. պէյլ. օրթ. գուզկ. պէշիկ.
11 Էէնիմ. մէզ. պէօյք. Թարպ. էէնիք. միրկ. ռ. հիսա. պէպ. արնվտ. օրթ. պէշիկ.

Կամուրջէն Վոսփոր

2 3 Պէշկթ. օրթ. գրչ. ար վ. պէպ. ռ. հիս. միրկ. սԹՆ.էՆ ռ. Թրպ. պէօյք. մէզ. էէնմ.
1 45 Սկիւտարէ գուզկ. օրթաքէօյ
2 45 Գապթ. պէշկթ. իւսկ. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. Վնք. պէպ. զանտ. ա. ռ. հիս. միրկ. զանլ. սԹՆ. էէնք. բաշպապ. պյքզ Թարպ. պէօյք.
3 5 Իւսկ. գուզկ.
3 — Պշկթ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. զանտ. ա. հիս. զանլ. չպուզ. բշպ. պէ զօզ
3 15 Պէշկթ. չէնկբ.
3 50 Պէշկթ. սկիւտ. օրթ.
4 5 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնավ. պէպ. ռ. հիսար միրկ. սԹէՆ. էնիք. Թրպ. պէօյիւք. մէզ. էէնմ. ռ. ա. զավզզ
4 20 Գապթ. գուզկ. պէյլ. չնկլ. ա. հ. ա.
5 Պէշկթ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. զանտ. ա. հիսար զանլ. չուպ. բաշպապ. պէյզ Թարպ. պէօյք. մէզ. էէնմ.
6 Գապթ. Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ռ. հիս. միրկ. սԹէՆ. էէնք. Թրպ. պէօյք. մէզ. էնիմ. ռ. ա. զավզզ
8 30 Պէպ. զանտ. ռ. ա. հիսր. միրկ. զանլ. սԹէՆ. չպուզ. էէնիք. բաշպ. Պէյք
6 45 Պշկ. Իւսկ. գուզկ. օրթ. չէնկ. գրչ. Պէյ. արնվ. վանիք.
7 30 Պէշկթ. օրթ. արնվ. պէպ. ռ. հիս. միրկ. էէնք. Թրպ. պէօյք. մէզպ. էէնմ.
8 15 Գապթ. պէշկթ. սկիւտ.
8 45 Պշկ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. զանտ ա. հիսար. զանլ չպուզ. բշպ. պէյզօզ.
9 50 Միք. էէնք. պէյզօզ.
9 10 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ռ. հիս. միրկ. սԹՆ. էնք. Թրպ պէօյ. մէզ. էէնմ.
10 25 Պէշքթ. զանտ. ա. հիսար զանլ. չպուզ. բշպ. պէյք. մէզպ. ռ. ա. զավզզ
9 45 Պէշիք. գուզկ. օր. պէյլ. չէնկ. արնավ. Պէպէք. զանտ.
10 30 Պէպ. միրկ. էէնք. Թրպ. պէօյ. մէզ. էէն.
10 30 Սկիւտար
11 Սկիւտ. Գուզկ. օրթ.
10 50 Գապթ. պէշկթ. Գուզկ. պէյլ. չէնկ. գրչ. վանիք.
10 45 Պէշիկ. օրթ. արնվ. պէպ. ռ. հիս.
11 30 Պշքթ. միրկ. սԹէՆ. էնիք. Թրպ. պէօյք. մէզ էէնմ.
11 35 Պէշիկթ. զանտ. ա. հիս. զանլ. չպուզ. բաշպապ. պէյզօզ
11 40 Պէշ կ. օրթ. Գո րչ. արնվ. պէպ. ռ. հիս. միրկ. էէնք.
11 50 Գուզ. պէյլ չէնկ. վանք. պէպ.
12 10 Պէշկթ. օրթ. արնվ. պէպ. ռ. հիսար. միր. սԹէՆ. ա.
12 15 Պէշիկ. պէյլ. չէնկ. զանտլ. ա. հիս. զանլ. բաշպապ. պէյք.
12 15 Էէնք. Թրպ. պէօյք. մէզ. էէնմ.

Ասոնցմէ զատ Գապաթաշի եւ Սիրքէճիի միջեւ ամէն օր կէս ժամը անգամ մը երթեւեկութիւն կը կատարուի։

Ծանօթ. — Ժամ 5.40ին Պէօյիւքտէրէէն մեկնող շոգենաւը միայն Ռումէլի Հիսարէն եւ Միրկէօն իրիկուան ժամ 11.35ին կամուրջէն մեկնողը տասը վայրկեան առաջ պիտի մեկնի։

— Ատատւէրը ժամը 1.50ին Անատօլու Հիսարէն մեկնող շոգենաւը Նոյեմ. 1էն պիտի սկսի։

— Ատաւէրը ժամ 1.28ին Գուզկ.էն 1.5ին ՍԹէՆ.էն, 2.10ին ՕրԹագ.էն եւ 1.30ին Էէնմ.էն մեկնող շոգենաւերը Նոյեմ. 1էն սկսեալ պիտի դադրին։

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐՈՒԹԵԱՆ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, համբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառայցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,663,567 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	142,585,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	314,768,000 »
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագրին ու տոկոս	16,58[illegible] »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Աղաբեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՐՄՈՒԶ 11 43—50

COMP RUSS
Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Դեկտեմբեր
Գշ. 21/3 Սեւաստաբոլ ժամը 10ին առտուն
Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուան։
Եշ. 23/5 Օտեսա ժամը 10ին առտուն։
Ուր. 25/7 Մէթելիւս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։
11 Օտեսա ժամը 2ին իրիկուան։ 30—50

LE PHENIX AUTRICHIEN
ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած 1860ին Վիեննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Ֆր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Ֆր
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ, ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ
Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, 52—56։
Լիազօր Ներկայացուցիչ
4—50 23 Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ
Ծանօթ.—Գաւառներու մէջ լուրջ և գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանեցող

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորեան	10500	[illegible]	350[illegible]
Արմէնեան	10500	[illegible]	350[illegible]
Չէսթրեան	10500	[illegible]	[illegible]
Լանգաստրեան	9000	[illegible]	3500
Ուինիֆրէտեան	9000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	350[illegible]
[illegible]	8000	[illegible]	350
[illegible]	8000	Լէօպոլտեան	3000
[illegible]	3700	Մինէօ	90[illegible]
[illegible]	3700	Օբօրթօ	80[illegible]
[illegible]	3700	Լիւզօն	8[illegible]
[illegible]	3500		

Աղբանքը տէրէրէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու համար Գալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանները շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, Ճէրճանքի ծայր
13 49—50 Մաքսատան դէմ առջը

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Գոզօ	[illegible]11	Մալ[illegible]օ	724	Ռոզարիօ	136
Ալէբօ	3607	Գոնկօ	1906	Կրոտոնօ	1195	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3719	[illegible]	1735
Արիոսօ	2277	Տիտօ	43[illegible]1	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօրինօ	987	[illegible]	372[illegible]	Միլօ	1057	Սորբօ	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	[illegible]	595	Մուր[illegible]	2[illegible]9	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	5[illegible]4	Իակօ	2354	Նէրօ	1033	Թորօ	3327
Պըֆֆալօ	448[illegible]	Էկօ	2461	Իտահօ	5 40	Օհիօ	41[illegible]9	Թոլէտօ	1470
Չէլլօ	1371	Էլտորատօ	1520	Ճինօ	1080	Օնթարիօ	4036	[illegible]	487
Գալիբսօ	1337	Էրակօ	841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	[illegible]	2307	Բալէրմօ	631	Վասքօ	1914
Դագօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քովնօ	1760	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	[illegible]	[illegible]229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէպանտօ	2272	[illegible]	1663	Եէտօ	135[illegible]
Քլիօ	1697	Գալիլէօ	3063	Լիվոռնօ	1[illegible]43	[illegible]	1613	Զէրօ	120
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	[illegible]	319	Ռոմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Թայկօ շոգենաւը, Նաւապետ Թարն։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին։
Միfsoso շոգենաւը, Նաւապետ Թորբ, ամսոյս 12ին։
Ալիէֆբօ շոգենաւը, Նաւապետ Հիք, ամսոյս 24ին։
Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻԶՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւէթ խան, Ղալաթիա 10 2—50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որէ ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	559[illegible]
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամփանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8128	Սէրբիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
[illegible]	7392	Ալէփփօ	2181
[illegible]	7369	[illegible]	16[illegible]1

Դիմել առ ԺՈԼԻ Է ՍԻԿԸՐ
42-50 Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՐԻՍՈՒՖԵԱՆ

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (224)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

ՄԱՐՏԻՐՈ՛Ս...

—Խեղճ աղջիկս, գիտութիւնը անզօրելական չէ, յարեց բժիշկը... Ծանրապէս հիւանդ էք... Ձեր տառապանքները կ'այպանեցնեն այդ բանը... Առոյր վերայ նստելով չեմ կրնար վճիռ արձակել։

Աղուոր թախանձանքով մը ըսաւ Ժոզէֆին.

—Եթէ ինծի իմաց չտաք կանխաւ, եւ մահը վրայ հասնի, Պարոն Լամբէրբէ, մեծ դժբախտութեան մը պատճառ պիտի ըլլաք։

Տագնապի մատնուած, բժիշկը ըսաւ.

—Կարգադրելիք գործեր ունի՞ք... Ձեր ընտանիքին անդամներէն մեկուն բան մը իմացնելու պէտք կը զգաք... Ակներեւ է թէ խոհեմութիւն պիտի ըլլայ այդպէս ընելը... Սակայն չեմ կրնար բոլորովին հաստատական պատասխան մը տալ։

—Բայց ինչու կը դողաք, հայր Լամբէրբէ, պատասխանեց Ժոզէֆին... Ինչ որ չէք ուզեր խոստովանիլ, ես կը գուշակեմ... օ՛ն, խօսեցէք։ Կ'երդնում որ դէմքիս մկանունքներէն եւ ոչ մէկը պիտի կծկուի վախէն, ի՛նչ որ ալ յայտարարէք... Բայց կ'աղաչեմ, զգուշաւորութեան պէտք չկայ... Մաքրնուդ առնել բերէք ձեր վրայ ծանրացող պատասխանատուութիւնը... Չեմ ուզեր որ իմ անկողնիս վերեւ հսկող աղջիկը առանձին մնայ այս աշխարհի վրայ, ալ մէկուն պիտի յանձնարարեմ զայն, երբ անդին աշխարհը չուեմ. Օ՛ն, տօքթէօր, կը սպասեմ ձեր յայտարարութեան։

Տոքթ. Լամբէրբէ պատասխանելու դժկամակ չեղաւ.

—Մեծ վիշտ կը պատճառէք ինծի... Քանի որ անպատճառ կ'ուզէք ճշմարտութիւնը լսել, ուրեմն. ալ հոս յոյս չունիմ։

—Ինչ որ կը նշանակէ թէ բնաւ յոյս չունի՞ք։

Բժիշկը ծռեց գլուխը, առանց պատասխանելու։

—Առաջին օրերը աղէկնալու յոյս կը տեսնէի, ըսաւ Ժոզէֆին հանդարտիկ ձայնով։ Երէկուընէ ի վեր ամէն բան յառակ կը տեսնեմ... Ան չէ ամէնը... Հիմա պէտք է ինծի ըսէք թէ ո՞րքան ատեն կեանք ունիմ տակաւին։

—Չեմ գիտեր, յարեց բժիշկը իրար անցած... Ս կարելի է որոշ պատասխան մը տալ։

—Հանդարտեցէք, իմ բարի պարոն Լամբէրբէս... Ամէնէն ծանր խոստովանութիւնը ըրիք արդէն։

—Ձեզի չափ քաջասիրտ կին մը տեսած չունիմ։

—Բայց հարկաւ տեսած ըլլալու էք ասկէ առաջ մեռած ուրիշ տարաբախտ հիւանդներ... Ուրեմն կրնաք պատասխանել ըրած վերջին հարցումիս։

Ծերունի բժիշկը ձեռքերը կը թոթուէր։

—Հրաշալի պաշտպանութիւն մը ունի՞ք։

—Շողոքորթութեան պէտք չկայ, պատասխանեց Ժոզէֆին... վայրկեանները հաշուուած են, այնպէս չէ՞... Շատ լաւ, ճիգ մը ըրէք, որովհետեւ թանկագին ժամանակ մը կը կորսնցնենք։

Պ. Լամբէրբէ յարեց հեղինակաւոր շեշտով մը.

—Բժիշկ մը պարտքն է մինչեւ վերջը պայքարիլ, քանի որ գիտութիւնը ամէն օր կը յառաջդիմէ։

—Ես ալ նշմարած եմ այդ բանը... լուցկիի գործարանին քիմիագէտները, արդարեւ նոր հնար մը պատրաստած են, որ նոր յատկութիւններ ունի... Ասոնք քանի մը տարի պէտք էր՝ գործաւորուհի մը սպաննելու համար... Այսօր երկու շաբաթը կը բաւէ։

Տոքթ. Լամբէրբէ անհամբերութեամբ ըսաւ.

—Այդ փորձէն պիտի հրաժարին, որ այնքան ցաւագին արդիւնքներ տուած է... Լուցկիի շինութեան եղանակին մէջ փոփոխութիւններ պիտի ներմուծուին։

—Ըսել է իմ հիւանդութիւնս ունեցաւ իր օգտակարութիւնը, ըսաւ օրհասականը... Բայց պարապ տեղը կը շաղակրատենք... Օ՛հ, ըսէք. ո՛րքան ատեն ունիմ ապրելու. օ՞ր մը, ժա՞մ մը... Գոյքերս կարգի դրուած են։ Պատրաստ եմ մեկնելու... ճամբու անցագիրս ստորագրեցէք։

Խեղճ մարդը այդ բժիշկը, որ այնքան հոգեվարքներու ներկայ գտնուած էր, եւ ամէն կարգի թշուառութիւններու հանդէպ յափրացած երեւոյթ մը կ'առնէր, բնաւ չէր ունեցած հիմակուան տպաւորութիւնը, ի տես Ժոզէֆինի։ Այս վերջինոյն պատասխանելու քաջութիւն չունեցաւ. տխուր աչքով դիտեց զայն, յետոյ, առանց բառ մը աւելցնելու, հեռացաւ։

Սիւզան ուշի ուշով կը դիտէր։ Ուզեց բառ մը խօսիլ բերնէն, բայց չյաջողեցաւ։

Ժոզէֆինի քով դարձաւ Սիւզան։ Հիւանդը կատարելապէս հանդարտ էր։

—Դնա նամակ մը ունիմ գրելու, ըսաւ Ժոզէֆին։

Մանկամարդ աղջիկը հիւանդին առաւ թուղթն ու կաղամարը, ինչպէս ըրած էր քիչ մը առաջ, գործարանի տնօրէնին նամակ գրած ատեն։

Ժոզէֆին սա տողերը գրեց.

«Սիրելի եղբայրս,

«Գործս լմնցած է. գործարանին անօրէնութիւնն է որ իմ մահուանս պատճառ կ'ըլլայ. այսուհետեւ երջանիկ պիտի ըլլամ՝ տառապանքներս դադրելուն համար։

«Ատենէ մը ի վեր քովս կը գտնուի փոքր անմեղ մը, զոր չճգեցի որ թշուառօրէն։ Այդ աղջիկը առանց պաշտպանի պիտի մնայ։ Ձեռքէդ եկածը ըրէ անոր համար. քեզի բարիք կամեցող մարդոց խօսք բաց այդ աղջկան նկատմամբ. կ'արժէ որ շահագրգռուիս անով։

«Սիւզան կը կոչուի եւ քսան տարեկանը պիտի թեւակոխէ. շատ վշտակիր երեւոյթ մը ունի. թէեւ ինծի ծածկած է իր կեանքին վէպը, բայց ես կասկած եմ։

«Այս աղջիկն ալ գոհ չէ մարդկային ընկերութենէն, եւ առանց իր խոստովանութեան, ըմբռնեցի թէ հարուստներէն գանգատելու պատճառներ ունէր։

«Եթէ կարենաս ժամանակին հասնիլ, կենդանի ձայնով պիտի աւելցնեմ ինչ որ ուժ չունիմ գրելու... Բայց անձապարէ՛, Ժան, եթէ կ'ուզես որ վերջին անգամ սեղմեմ ձեռքդ, երթալ գտնելէ առաջ կինդ՝ Մառլէն...

«Այլեւս չեմ կրնար ըմբռնել գրած տողերուդ իմաստը... գրիչը կը խուսափի ձեռքերէս...

«Խեղճ քոյրդ՝ որ կ'աղօթէ քեզ։
ԺՈԶԷՖԻՆ»

Օրհասականը հազիւ քառորդէ մը կրցաւ գրել նամակին հասցէն։

Վերջապէս յաջողեցաւ գրել, ու նամակը երկարել տիկին Տէմիշի, որ ներս կը մտնէր այդ պահուն։

—Սա նամակը կը հաճի՞ք նամակատուն ձգել անմիջապէս։

—Հիմա կ'երթամ, պատասխանեց տիկին Տէմիշ փութով։

—Հիմա, ամէն ինչ լմնցած է, յայտարարեց Ժոզէֆին, երբ առանձին մնաց Սիւզանի հետ։ Մի՛ լար... Զի՞նչ անուներ որ փրկութիւնն է ասիկա։ Այլեւս չեմ տառապիր... Ա՛հ, ինչ լաւ բան է... Երկար ատենէ մը ի վեր առանկ բան պատահած չունէի։

Տարաբախտ Ժոզէֆին դադրեցաւ խօսելէ ու ձեռքերը իրարու միացուց։

(Շարունակելի)